

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра англійської філології і перекладу
імені професора І.В. Корунця

Кваліфікаційна робота магістра перекладознавства
на тему: «Лексико-стилістичні засоби створення романтичного у поетичному
дискурсі та їх передача в українськомовних перекладах»

Студентки групи МПа 07-20
факультету перекладознавства
освітньо-професійної програми
Перекладознавство: професійно-
орієнтований переклад
(англійська мова і друга іноземна мова)
за спеціальністю 035 Філологія
Супруненко Юлії Анатоліївни

Допущена до захисту
«____»____ 2021 року

Науковий керівник:
доктор філологічних наук
професор Ніконова В.Г.

Завідувач кафедри англійської філології
та перекладу імені професора І.В. Корунця

_____ проф. Ніконова В.Г.
(підпис) (ПІБ)

Національна шкала _____

Кількість балів: _____

Оцінка ЄКТС: _____

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
KYIV NATIONAL LINGUISTIC UNIVERSITY
Korunets Department of English Philology and Translation

Master Degree Thesis in Translation Studies
under the title: «Lexical and stylistic means of creating the romantic in poetic discourse and their transfer in Ukrainian translations»

Group MPa 07-20
School of translation studies
Educational Programme Translation
Studies: Specialized Translation
(English and Second Foreign
language)
Majoring 035 Philology
Julia A. Suprunenko

Research supervisor:
V.G. Nikonova
Doctor of Philology,
Full professor

Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра англійської філології і перекладу
імені професора І. В. Корунця

Затверджую:
Завідувач кафедри англійської філології
і перекладу імені професора І.В. Корунця
_____ (підпис)
д.ф.н., проф. Ніконова В.Г.
“10” вересня 2020 р.

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу магістра з перекладознавства

студентки II курсу МЩа 07-20 групи факультету перекладознавства КНЛУ

Супруненко Юлія Анатоліївна

(ПІБ студента)

спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська, **освітньо-професійної програми Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)**

Тема роботи «Лексико-стилістичні засоби створення романтичного у поетичному дискурсі та їх передача в українськомовних перекладах»

Науковий керівник д. філол. н., професор Ніконова В.Г

Дата видачі завдання “10” вересня 2020 р.

Графік виконання кваліфікаційної роботи магістра з перекладознавства

№ п/п	Найменування частин і план кваліфікаційної роботи	Графік виконання	Підписи студента і керівника
1.	Аналіз наукових першоджерел і складання бібліографії	Жовтень 2020 р.	
2.	Написання теоретичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 1)	Листопад 2020 р.	
3.	Добір мовного матеріалу тексту і складання Додатку (100 англійськомовних речень та їх переклад)	Грудень 2020 р.	
4.	Аналіз мовного матеріалу тексту, який досліджується, і написання аналітичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 2)	Березень 2021 р.	
5.	Проведення перекладацького аналізу досліджуваного мовного явища і написання практичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 3)	Травень 2021 р.	
6.	Написання вступу і висновків дослідження, подання завершеної кваліфікаційної роботи науковому керівнику для попереднього перегляду	Вересень 2021 р.	
7.	Попередній захист кваліфікаційної роботи і подання завершеної кваліфікаційної роботи на кафедру	05 жовтня 2021 р.	
8.	Оформлення документації (відгуки) і підготовка презентації до захисту кваліфікаційної роботи	Жовтень 2021 р.	
9.	Захист кваліфікаційної роботи магістра з перекладознавства	Грудень 2021 р.	

Науковий керівник _____ (підпис)

Студент _____ (підпис)

**ВІДГУК НАУКОВОГО КЕРІВНИКА
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА З ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА**

студента(ки) II курсу групи МПа 07-20 факультету перекладознавства спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська, освітньо-професійної програми Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)

Супруненко Юлія Анатоліївна

(ПІБ студента)

за темою «Лексико-стилістичні засоби створення романтичного у поетичному дискурсі та їх передача в українськомовних перекладах»

Відповідність кваліфікаційної роботи нормативним вимогам (необхідне позначити √ або +)		
1.	Наявність основних структурних компонентів	☐ усі компоненти присутні , ☐ один компонент відсутній ☐ декілька компонентів відсутні
2.	Відповідність оформлення, посилань і списку використаних джерел нормативним вимогам	☐ повна відповідність ☐ незначні помилки в оформленні ☐ оформлення неправильне
3.	Відповідність побудови вступу нормативним вимогам	☐ повна відповідність ☐ відповідність неповна ☐ не відповідає вимогам
4.	Відповідність огляду наукової літератури нормативним вимогам	☐ повна відповідність ☐ відповідність неповна ☐ не відповідає вимогам
5.	Відповідність аналітичної частини дослідження заявленій меті та завданням	☐ повна відповідність ☐ відповідність неповна ☐ не відповідає вимогам
6.	Відповідність практичної частини дослідження нормативним вимогам	☐ повна відповідність ☐ відповідність неповна ☐ не відповідає вимогам
7.	Відповідність висновків результатам теоретичної та практичної складових дослідження	☐ повна відповідність ☐ відповідність неповна ☐ не відповідає вимогам

Особиста думка керівника _____

Кваліфікаційна робота _____ може бути (не може бути)

(ПІБ студента)

рекомендована до захисту

(підпис керівника)

(_____)
(ПІБ керівника)

” ____ ” _____ 2021 рік

**РЕЦЕНЗІЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА
З ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА**

студента(ки) **II** курсу групи **МПа 07-20** факультету перекладознавства спеціальності **035** Філологія, спеціалізації **035.041** Германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська, **освітньо-професійної програми** Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)

Супруненко Юлія Анатоліївна

(ПІБ студента)

За темою «Лексико-стилістичні засоби створення романтичного у поетичному дискурсі та їх передача в українськомовних перекладах»

	Критерії	Оцінка в балах
1.	Наявність основних компонентів структури роботи — загалом 10 балів (усі компоненти присутні – 10 , один компонент відсутній – 5 , декілька компонентів відсутні – 0)	
2.	Відповідність оформлення роботи, посилань і списку використаних джерел нормативним вимогам до кваліфікаційної роботи — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , поодинокі огріхи у форматуванні – 8 , незначні помилки в оформленні – 6 , значні помилки в оформленні – 4 , оформлення переважно не відповідає вимогам – 0)	
3.	Відповідність побудови вступу нормативним вимогам — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , поодинокі огріхи стилістичного характеру – 8 , несуттєві помилки у формулюваннях – 6 , суттєві помилки у формулюваннях – 4 , не відповідає вимогам за структурою і змістом – 0)	
4.	Відповідність огляду наукової літератури нормативним вимогам — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , несуттєві помилки у формулюваннях – 8 , недостатня кількість проаналізованих іноземних джерел (мін. 30%) – 6 , відсутній критичний аналіз наукових праць – 4 , не відповідає вимогам за структурою і змістом – 0)	
5.	Відповідність аналітичної частини дослідження заявленій меті та завданням — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8 , несуттєві помилки при аналізі фактичного матеріалу – 6 , суттєві помилки при аналізі фактичного матеріалу – 4 , відсутність власного аналізу фактичного матеріалу (100 речень) – 0)	
6.	Відповідність практичної частини дослідження нормативним вимогам — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8 , несуттєві помилки при перекладі фактичного матеріалу – 6 , суттєві помилки при перекладі й аналізі фактичного матеріалу – 4 , відсутність перекладацького аналізу фактичного матеріалу (100 речень) – 0)	
7.	Відповідність висновків результатам теоретичної та практичної складових дослідження — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8 , неповне висвітлення результатів дослідження – 6 , часткове висвітлення результатів дослідження – 4 , не відповідає результатам дослідження – 0)	

Усього набрано балів: _____

_____ (ПІБ рецензента)

_____ (підпис рецензента)

” ” _____ 2021 р.

Завідувачеві кафедри англійської філології і
перекладу імені професора І. В. Корунця
д. філол. н., проф. Ніконовій В. Г.

Супруненко Юлії Анатоліївни,

(ПІБ студента)

II курсу другого (магістерського) рівня вищої
освіти, заочної форми здобуття освіти,
групи МПа 07-20
факультету перекладознавства,
освітньо-професійної програми
Перекладознавство: професійно-орієнтований
переклад (англійська мова і друга іноземна мова)
Контактний телефон: 0636245065

З А Я В А

Прошу допустити мене до захисту кваліфікаційної роботи магістра з перекладознавства на тему «Лексико-стилістичні засоби створення романтичного у поетичному дискурсі та їх передача в українськомовних перекладах» в екзаменаційній комісії з атестації здобувачів вищої освіти ступеня «магістр». Науковий керівник доктор філологічних наук, професор Ніконова В. Г.

(посада, ПІБ).

Ознайомлений / ознайомлена з Положенням про академічну доброчесність здобувачів вищої освіти Київською національного лінгвістичного університету (перший (бакалаврський) і другий (магістерський) рівні вищої освіти; денна і заочна форми здобуття освіти).

Даю дозвіл на перевірку моєї кваліфікаційної роботи на академічний плагіат. Повідомлений / повідомлена, що в разі наявності рівня оригінальності кваліфікаційної роботи менше 50 % вона не буде допущена до захисту, а я буду відрахований / відрахована з Університету за невиконання індивідуального навчального плану.

У разі допуску моєї кваліфікаційної роботи до захисту даю дозвіл на розміщення цієї роботи в репозитарії Університету.

До цієї заяви додаю один примірник кваліфікаційної роботи в паперовому вигляді і електронний варіант цієї роботи. Електронна версія моєї роботи збігається (ідентична) з друкованою.

(підпис)

(ПІБ)

« » _____ 2021 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	1
РОЗДІЛ 1 РОМАНТИЗМ В ПОЕТИЧНОМУ ДИСКУРСІ ТА ЙОГО ВІДВТОРЕННЯ В УКРАЇНСЬКОМОВНИХ ТЕКСТАХ.....	4
1.1 Роль лексико-стилістичних засобів в поетичному дискурсі романтизму	4
1.2 Специфіка перекладу поетичних текстів	8
1.3 Особливості поезії періоду романтизму як літературної течії	15
Висновки до розділу 1	23
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНИХ ЗАСОБІВ ДЛЯ СТВОРЕННЯ РОМАНТИЧНОГО В АНГЛОМОВНІЙ ПОЕЗІЇ ПЕРІОДУ РОМАНТИЗМУ	25
2.1 Оксюморон як засіб розкриття теми романтичного в англomовній поезії.....	25
2.2 Важливість метафор як засобу створення романтичного в поезії романтиків ..	29
2.3 Роль порівнянь в романтичній ліриці.....	38
Висновки до розділу 2	41
РОЗДІЛ 3 ВІДТВОРЕННЯ ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНИХ ЗАСОБІВ ДЛЯ СТВОРЕННЯ РОМАНТИЧНОГО В ТЕКСТАХ ПОЕТІВ-РОМАНТИКІВ В УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАХ.....	43
3.1 Способи еквівалентного відтворення українською мовою лексико- стилістичних засобів створення романтичного в поетичних текстах	43
3.2 Застосування перекладацьких трансформацій у відтворенні українською мовою лексико-стилістичних засобів створення романтичного в поетичних текстах	45
Висновки до розділу 3	66
ВИСНОВКИ.....	67
SUMMARY.....	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	73
СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	79
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНИХ МАТЕРІАЛІВ	80
ДОДАТОК.....	83

ВСТУП

Вершиною розвитку літератури по праву вважається поезія, презентуючи найвищий ступінь творчості митця. Найголовнішою складовою поетичного твору є певний, характерна для нього організація набору лексичних одиниць. Самець цей фактор впливає на його загальну естетичну цінність та неповторність. Отже, з огляду на той факт, що головними функціями дібраних лексичних одиниць є не тільки комунікативна, а й естетична, слово у поетичному контексті передає художньо-стилістичні компоненти разом з притаманними їм емоційними, експресивно-забарвленими образами. Тож, у перекладі поетичного твору недостатньо лиш враховувати особливості мови оригіналу, оскільки це не забезпечить адекватної передачі змісту та цінності матеріалу. Для того, щоб досягти комунікативно-прагматичної рівноцінності двох текстів мови оригіналу та мови перекладу, необхідний кваліфікований підхід. Саме для цієї мети під час перекладу застосовують перекладацькі трансформації.

Проблема перекладу поетичного твору полягає в тому, що використання лексичних одиниць розкривається лише тоді, коли перекладач враховує цілісний контекст твору. Лінгвістичні та екстралінгвістичні фактори зумовлюють зсув семантичної природи лексеми, яка, в свою чергу, набуває зовсім іншого значення та сутності і постає важливим художньо-образним компонентом ідейно-естетичної структури поетичного контексту. В свою чергу, стилістичні засоби в його організації, допомагають переосмислити значення слів, словосполучень і синтаксичних структур. Таким чином, лексичні одиниці можуть набувати додаткових значень разом з їх стилістичними цінностями.

Дослідження мови Романтичної поезії якнайкраще дозволяє побачити та дослідити особливості лексико-стилічних засобів, оскільки для поетів-романтиків почуття – найвища цінність, а для того, щоб передати свої емоції, вони вдаються до великої кількості мовних засобів.

Актуальність дослідження зумовлена постанням концептуальної проблематики для оцінки відтворення романтичних образів. Пошуки загальноприйнятої методики перекладознавчого аналізу романтичного образу та визначення адекватності його перекладу зумовлює потребу в розробці методологічних засад інтерпретації романтичної образної складової.

Об'єктом дослідження є англомовні романтичні поезії та їхні переклади українською мовою.

Як **предмет дослідження** розглядаються лексико-стилістичні засоби створення романтичного у поетичному дискурсі та їх передача в українськомовних перекладах.

Метою роботи є дослідження лексико-стилістичних засобів в романтичній поезії поетів-романтиків та їх відтворення при українському перекладі.

Відповідно до мети ставляться і вирішуються такі **завдання**: виявити специфіку перекладу поетичних текстів;

- З'ясувати особливості поезії періоду романтизму як літературної течії;
- Визначити особливості оксюмору як засобу для розкриття теми романтичного в англомовній поезії;
- Виявити важливість метафор як засобу створення романтичного в поезії романтиків;
- З'ясувати роль порівнянь в романтичній ліриці Дж. Байрона;
- Дослідити способи еквівалентного відтворення українською мовою оксюмору як засобу створення романтичного в поетичних текстах В.Вордсворта та Дж. Байрона;

- Проаналізувати застосування перекладацьких трансформацій у відтворенні українською мовою лексико-стилістичних засобів створення романтичного в поетичних текстах;
- Виявити особливості перекладу порівнянь у романтичній ліриці Дж. Байрона.

Матеріалами дослідження виступає низка поетичних творів англійських романтиків (Дж. Байрон, Джон Кітс, Вільям Вордсворт).

Методи дослідження: критичний аналіз теоретичних робіт з теорії перекладу, порівняльно-зіставний аналіз мовних одиниць вихідного тексту і тексту перекладу (лексико-семантичний, структурно-синтаксичний і контекстуальний).

Наукова новизна визначається тим, що предметом дослідження є лексико-стилістичні засоби створення романтичного у поетичному дискурсі та їх передача в українськомовних перекладах, при цьому лінгвокультурна адаптація розглядається як двоспрямований процес.

Теоретична значимість дослідження полягає в тому, що виявляються аспекти проблеми вибору адекватної перекладацької стратегії у роботі з поетичним текстом.

Практична цінність роботи визначається тим, що її результати можуть знайти застосування у вузівських лекційних та практичних курсах з теорії та практики поетичного перекладу та інтерпретації тексту, а також в подальших дослідженнях, присвячених проблемам художнього перекладу.

Структура роботи. Наукова робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1 РОМАНТИЗМ В ПОЕТИЧНОМУ ДИСКУРСІ ТА ЙОГО ВІДВТОРЕННЯ В УКРАЇНСЬКОМОВНИХ ТЕКСТАХ

1.1 Роль лексико-стилістичних засобів в поетичному дискурсі романтизму

Романтизм – художній, літературний та інтелектуальний рух, що виник в Європі наприкінці XVIII століття [52: 5]. Точкою, що стала початком цього напрямку, визначає збірка “Ліричні балади” В. Вордсворта в 1798 р. [53: 15]. Коронація королеви Вікторії в 1837 р. позначає кінець романтичної доби. Романтичний період позначає одну із основних соціальних змін в Англії – занепад сільської місцевості та бурхливий розвиток переповнених промислових міст, що відбулося в період між 1798 і 1832 рр. в результаті двох подій: Сільськогосподарська і Промислова революції [55: 37]. Окрім цього, романтизм може розглядатися як повстання проти аристократично-соціальних та політичних норм епохи Просвітництва, а також як реакція проти наукової раціоналізації природи. Французька революція мала особливо важливий вплив на політичне мислення багатьох людей у цей час [60: 11].

Романтична поезія – це поезія епохи романтизму, яка виражала ідеї протилежні попередній добі Просвітництва. Романтична поезія виступає за повернення людини до природи. Стомлені боротьбою за розум і пошуки істини, романтики вирішили відмовитися від розуму та раціонального і обійняти красу [65: 103; 75: 18].

Визначення терміну *романтична поезія* варіюється, але найбільш поширеним визначенням є наступне – це «напрямок в поезії, яке шукає формальну свободу, підсилює емоційний ефект і використовує стародавні, і фольклорні джерела для створення поетичних текстів» [51: 341]. Протягом історії літератури всі художні напрями або рухи з’являлися як відповідна опозиційна реакція один на одного.

Романтичний рух є одним із таких літературних протистоянь, який бере свій початок у другій половині XVIII століття та процвітає в першій половині XIX століття як реакція на Просвітницькі ідеї.

Поети-романтики беруть за основне джерело народні казки і поезії та тему природу. Оскільки, народна поезія була створена простими людьми, мало освіченими селянами, які існують у реаліях сіл, можна стверджувати, що романтики виступають та висловлюються в ролі цих простих людей, на відміну від інших літературних напрямів, які пропагували освічену та елітну частину суспільства. В свою чергу, природа, будучи їх важливим джерелом для натхнення та створення поетичних текстів, займає вище місце, ніж потреби та думка суспільства, культура, традиції та емоції. Ці аспекти, звичайно, вплинули на мову та стиль авторів-романтиків, які вони використовують у своїх творах [59: 28].

З огляду на той факт, що вірш відрізняється від прози завдяки своїй мові, формі та стилю, якими користуються поети, досить справедливо сказати, що поети-романтики робили все можливе, щоб показати цю різницю за допомогою своїх визначних здібностей поряд із використанням простої мови [60: 15; 59: 19]. Використовуючи у своїх творах метафори, образи, символи та словниковий запас у фігуративній мові, такі автори-романтики, як В. Блейк та П.Б. Шеллі, зробили великий внесок у романтичну літературу [64]. Мова віршів є найважливішим елементом з них, оскільки без образної мови не було б жодної різниці між прозою та поетичним текстом. Таким чином, вірші, використовуючи мову за допомогою фігуративних засобів, забезпечують читача, на відміну від декількох сторінок прози, лише декількома рядками з глибшим, конденсованим змістом та емоціями [4: 48].

Мова як засіб спілкування завжди формувалася різними обставинами. Це найпотужніший інструмент творіння, що дозволяє спілкуватися із зовнішнім світом. У різні періоди письменники, поети, драматурги та художники взагалі завжди намагалися використовувати мову таким чином, щоб підтримувати його естетичну форму [69: 100]. В літературному сенсі естетика означає використання

мови відповідно до смаків людей та відповідно до соціальних та культурних потреб. Художнє використання мови, як правило, прославляло її поетичну форму, щоб доставляти читачам задоволення, а іноді й виконувати дидактичні цілі митців.

Основний художній принцип романтизму – принцип перетворення і перетворення реальності [75: 7]. Романтики показують життя не таким, яким його можна побачити. Вони відкривають її приховану містичну, духовну сутність, в такий спосіб, в який вони його розуміють. Правда навколишнього тогочасної реальності та форми мислення для будь-якого романтика – це нудно і нецікаво. Тому, романтики охоче використовують найрізноманітніші способи перетворення реальності. Для досягнення цього ефекту поети залучають до своїх текстів елементи фантастики та казковості [69: 51]. Також, вони не оминають стороною використання гіперболи різного виду загострень, перебільшень, навмисного підкреслення якостей персонажів. Сюжетна неправдоподібність передбачає небувалу різноманітність пригод в сюжеті поетичного тексту. До цього пункту можна віднести незвичайні, несподівані події, всілякі збіги, випадковості, катастрофи, порятунки.

Наступний принцип, якого дотримувалися поети-романтики, – створення таємничості [75: 67]. Автори широко використовували елемент таємниці як художній прийом шляхом навмисного нагнітання таємничості. Романтики досягають ефекту таємниці тим, що приховують якусь частину фактів, подій. Вони описують події частково – так, щоб став очевидним натяк на втручання в реальне життя містичних сил.

Для романтизму особливе використання мови задля досягнення романтичної стилістики поетичних текстів. До цього аспекту входить прояв емоційності, що виражається через висловлювання автора багатьма емоційно забарвленими словами. Для того, щоб стилістично прикрасити свої поетичні тексти, автори влучно вдавалися до використання зображально-виражальних засобів: епітетів, метафор, порівнянь. Ці стилістичні прийоми можна трактувати як лінгвістичну культурну модель, яка відображає двоїсту сутність мови як транслятора культури і

одночасно її невід'ємної частини. При цьому їх конкретне наповнення і функціонування пов'язані з індивідуальним авторським баченням світу [69: 93].

Для досягнення ефекту легкості, відриву від реального світу, а іноді і “польоту”, автори використовували прийом багатослівності. Вони добирали слова таким чином, щоб через них трансливалась неконкретність, яка передбачала використання багатьох мовних одиниць, які передавали абстрактні значення [52: 26].

Використання простої мови та загальноживаних слів, які може зрозуміти кожен, і що легко підсумовує зміст вірша, є першочерговою особливістю лексичної складової романтичних поетичних текстів [53: 70]. Але, звичайно, простота мови не робить сам вірш простим. Найголовнішим аспектом його простоти є те, що таким чином, автор може звернутися до всіх, незалежно від того, наскільки його читач є освіченим.

З точки зору стилю, на лексичному рівні лексикон поетів належить до лексико-семантичних полів, які виражають розчарування, незадоволеність, розчарування, любов, смерть, а також до таких природних середовищ, як ніч, руїни та таємничі екзотичні місця [75: 71]. Загалом, стиль романтичної поезії піднесений, пристрасний і переповнений, для досягнення якого вони використовують велику кількість вигуків і риторичних запитань.

Говорячи про естетику поетичних текстів доби романтизму, поети-романтики вважали своєю ціллю перетворити реальний світ на вигаданий, більш досконалий. Таким чином, митці будували словом свій, особливий світ, прекрасніший і справедливіший, а саме тому і більш реальний, ніж насправді. Адже власне мистецтво і творчість позначають якусь приховану суть, або глибинний сенс, тому представляють собою вищу цінність світу, а значить і вищу реальність [65: 31].

Поетичні романтичні тексти ототожнюються живому організму, а художня форма, в свою чергу, тлумачиться не як зовнішня складова наповнення і змісту вірша, а як щось, що проростає з його глибин і нерозривно пов'язане із ним [69: 105]. Романтики із запалом захищають свободу митця і його фантазію в

художньому світі. Вони нехтують і повністю відкидають нормативні аспекти в естетиці тексту, а також і загальноприйнятую раціоналістичну регламентацію в мистецтві. Думка І. Канта, яка проголошує генія творцем правил, була засвоєна теоретиками доби романтизму [69: 108].

Загалом, автори-романтики внесли свої зміни в художні форми. Вони створили наступні жанри: історичний роман, фантастичну повість, ліро-епічну поему [53: 100]. Особливого місця в цьому художньому оновленні зайняла лірика, яка досягла блискучого розквіту в епоху романтизму. За рахунок використання багатозначності в доборі лексики, а також асоціативності, метафоричності в стилістичному оформленні текстів, відкриттів в області метричної системи вірша і загалом віршування і ритму, можливості поетичного слова були значно розширені. Романтики виступали за відміну категоричності у визначенні літературних родів і жанрів; за взаємозв'язок мистецтв, його синтез з філософією, релігією. Вони також дбали про музичність і мальовничість літератури, не боялися поєднувати непоєднуване – високе і низьке, трагедію і комедію, буденність і незвичайність; мали інтерес до фантастики, гротеску, демонстративної умовності форми. Вищими художніми досягненнями романтизму можна вважати зображення світу в гротескно-сатиричному світлі, відкриття та концентрація на суб'єктивному людині, глибоке занурення та досконале відтворення природи, які були успадковані наступною художньою добою – реалізмом у ХІХ ст. [44: 72].

1.2 Специфіка перекладу поетичних текстів

Мова є основною темою будь-якої дискусії перекладознавства. Однак, у процесі перекладу беруть участь певні елементи, які виходять за рамки цієї загальноприйнятої галузі [14]. Це особливо актуально для художнього перекладу загалом та перекладу поезії зокрема [3: URL].

Поезія – це особливий вид художньої літератури, який вирізняється високою текстовою організацією, присутністю або відсутністю рими, ритмом, наявністю ліричних героїв, образів та атмосферою [24: 105]. Окрім цього, кожен поетичний текст різної доби відтворює властиві їй культурні аспекти, національне забарвлення та цінності, які проголошував певний відрізок часу в історії людства [24: 106]. Тож, коли мова йде про переклад, кожен мовний дослідник повинен пам'ятати, що художній текст це справжнє мистецтво, яке потребує вміння від фахівця за допомогою мовних засобів із віршованого твору мовою оригіналу створити новий поетичний текст мовою перекладу з урахуванням специфіки відтворення поетичних текстів [22: 97].

Процес відтворення будь-якого тексту мовою оригіналу на мову перекладу – це завжди кропітка робота, яка вимагає високого рівня професійності та досвідченості [2: 11; 34: 18]. Піднімаючи питання художнього перекладу в загальному можна стверджувати, що його завдання співпадають й з іншими видами перекладу [1: 37]. Як і будь-який інший, художній переклад, націлений відтворити засобами мови перекладу все те, що сказано мовою оригіналу [6: 7]. Його специфіка визначається, насамперед, особливостями самого художнього тексту, його ґрунтовними перекладацькими відмінностями від інших типів текстів [11].

Виконання перекладу поетичного тексту, в свою чергу, вимагає найвищого ступеню компетентності фахівця. При роботі з прозовими текстами перекладач може використовувати привілеї технологій, як допомогу комп'ютеру чи спосіб машинний переклад, але в жодному разі він не зможе розраховувати на ці допоміжні засоби, працюючи з поетичним текстом [15; 56: URL]. Також, він не може поспиритися на буквальный чи вільний переклад [17; 15]. Його задача – повністю відтворити стилістику, лексику та естетику віршованого твору. Саме тому переклад поетичний текст займає особливе місце в перекладацькій діяльності будь якого фахівця. Це обґрунтовується низкою компетентностей, якими

повинен володіти перекладач для початку роботи над поетичним текстом [19: 21].

Обов'язковим врахуванням перекладача таких важливих деталей перекладу віршованого тексту є добір еквівалентних мовних одиниць та дотримання достовірності перекладу, рима, якщо є, ритм, мелодика, яка іноді буває зовсім різна з огляду на генеалогічні особливості мов, збереження художніх засобів та прийомів, власне структура чи конфігурація заданого тексту [21: 53; 27: 42]. Жодним з цих елементів не можна знехтувати, адже, щоб створити дійсно якісний поетичний переклад, необхідно провести справжнє лінгвістичне дослідження, проаналізувати та заглибитися у кожен проблемний аспект, який вимагає переклад віршованих творів [29; 31: 14].

Поезія – це, насамперед, вираження емоцій та душевного стану в найвиразнішій та найвишуканішій текстовій формі. Тому перша проблема, з якою стикається перекладач, – достовірні та влучно підібрані еквівалентні мовні одиниці для передачі образності віршованого твору [13: 54].

Слід зазначити, що еквівалентність є передумовою успішного перекладу [13: 50]. А для цього треба правильно вказати, що ж насправді собою становить еквівалентність. Проблема еквівалентності є однією з основних в теорії перекладознавства. Саме цей компонент дає зрозуміти, наскільки вдалим є той чи інший переклад тексту. Багато лінгвістів вважали розкриття цього терміну головною проблемою теорії перекладу [8: 25; 18: 31]. Саме тому, велика кількість робіт сконцентрована на вирішенні цього складного питання, як визначення міжнародної еквівалентності в перекладознавстві. Відомий перекладознавець Дж. Кетфорд [50] визначає термін *переклад* як «заміну тексту однією мовою найближчим еквівалентним текстовим матеріалом іншою мовою». В такий же спосіб американський лінгвіст Ю. Найда стверджує [37], що процес перекладу полягає в створенні мовою перекладу «найближчого природнього еквівалента» оригіналові. Тому, поняття перекладацької еквівалентності набуває способу

надання оцінки. Таким чином, правильним відтворенням тексту визнається тільки еквівалентний.

Однак, згідно працям А.В. Федорова [48], при роботі з поетичним текстом часто використовується метод адекватних заміन. Він полягає в тому, що для влучного відтворення думки мовою оригіналу перекладач повинен абстрагуватися від самого оригіналу [48]. Іншими словами, він має забути про словникові та фразові відповідники. Натомість, перекладач повинен шукати вирішення лінгвістичного завдання, беручи до уваги цілісний текст. А саме – зміст, стиль, мовну організацію першоджерела. Таким чином, фахівці часто досягають перекладу художньої літератури не за рахунок прямого перекладу, а за рахунок створення заміни. Адже кожна мова – це особлива система знаків. Вона має властиві їй засоби вираження. Тому для вірної передачі думки, образу або фрази в художньому перекладі часто доводиться їх повністю змінити за допомогою граматичних та лексичних трансформацій [49: 71; 26].

Згідно усталеним теоріям, виділяються п'ять рівнів еквівалентності [47: URL]. Вони залежать від того, яка частина змісту відтворюється в перекладі для забезпечення його еквівалентності. В процесі перекладу художніх творів перекладач має докласти максимальний відсоток своїх здібностей та компетентностей для досягнення саме першого типу еквівалентності. Тож, перший тип характеризується такими рисами співвідношення з оригіналом, як збереженні тільки тієї частини змісту оригіналу, що несе в собі мету комунікації [63: 117].

Тож, художній переклад – це велике мистецтво, в перекладі якого, фахівець не може користуватися стандартними способами. При роботі з перекладом художнього твору перекладач повинен вміти мислити образами і мати достатньо здібностей для описової манери письма, застосовуючи все різноманіття художніх засобів і прийомів, які є в мові перекладу [67: 24; 70].

Мовні одиниці є центром перекладацької діяльності [68: 10]. Протягом деякого часу фахівці перекладознавства не могли дійти консенсусу щодо того, що

саме вважається мовною одиницею перекладу [71: 52]. Одна сторона дослідників відстоювала позицію, що мовна одиниця це будь-яка змістова одиниця мови, інша – підтримувала думку, яка проголошувала повноцінне речення чи текст відповідністю цього терміну [20: 42; 28: 36]. Згідно І. В. Корунця [24: 160], ця теорія ґрунтується на тому, що людина мислить не окремими словами, а повноцінними реченнями, які містять в собі закінчену думку. Тому, справедливо вважати цю думку релевантною по відношенню до відтворення мовних одиниць в поетичному дискурсі, оскільки віршований текст може перекладатися тільки з урахуванням повної картини тексту, а не окремих слів та фраз, тобто здійснення буквального перекладу.

На вибір еквівалентних та адекватно дібраних мовних одиниць безсумнівно впливає лексика доби написання віршованого тексту [23: 253; 7]. Звуки поетичної мови по своєму впорядковані та організовані. Жодне слово, вжите у вірші, не випадкове. Кожна лексична одиниця, що має дійсне значення, для поета є темою, своєрідним прийомом художнього впливу [9: 34; 54: 71]. Мова певної епохи представляє ряд історичних та соціальних подій, що мають різну цінність і володіють різною художньої дієвістю [16]. Архаїзми, діалектизми, просторіччя, неологізми можуть бути використані автором як художній прийом [62]. Синтаксичні конструкції також використовуються в поетичних творах з цією метою [25: 41]. Таким чином, досить часто порушується звичний порядок слів, і це вважається закономірним. Мова – це один із компонентів культури країни, який відображає її національне надбання. Тому кожне слово, вжите у першоджерелі, відтворює реалії його “життя” – побут, політичну та соціальну ситуації, історію та культуру. Саме ці речі формують лексикон будь-якої мови [35: 72]. Тому, перекладач стикається не тільки з великим розходженням на синтаксичному, семантичному та стилістичному рівнях мови, а ще й з культурними, історичними, суспільними та політичними відмінностями лексикону тієї чи іншої країни [38: 19]. Разом із згаданою проблемою стоїть інша – збереження “духу” того часу, коли був створений твір [41: 89]. Дійсно,

фактор часу накладає певний вплив на текст, і він повинен відобразитися в перекладі. Тут перекладач повинен пам'ятати, що його переклад зобов'язаний відповідати потребам сучасного читача, але це не означає, що він має право осучаснювати першоджерело [43: 74]. З іншого боку, в його завдання входить створити в перекладі атмосферу минулого, яку читач зміг би побачити і відчутти, за умови відсутності надмірної архаїзації [72: 102]. Таким чином, перекладач стикається з парадоксом, тому що, зберігши в перекладі відбиток часу, йому потрібно максимально наблизити його до читача [57: 37]. Отже, на лексичному рівні перекладач в роботі з віршованим текстом повинен настільки влучно підібрати мовні еквіваленти, щоб в точності передати ті ідеї, які транслює мова тексту оригіналу [73: 45]. А разом із цим повністю відтворити естетику поетичного дискурсу [33: 152].

Саме завдяки гармонійному та майстерному поєднанню слів з їхніми словниками та контекстуальними значенням з'являються стилістичні засоби, як метафори, метонімії, синекдохи, які повинні відтворюватися в перекладі поетичного твору [39: 26 ;40: 101]. Взаємодія логічного й емотивного значень слів створює епітети [46: 95]. Також, внаслідок їх взаємодії первинних і деривативних значень в тексті формується та реалізується, так звана, гра слів, їх полісемія, зевгма тощо [58: URL]. Окрім цього, в художньому тексті часто використовуються не тільки стилістичні виражальні засоби, зокрема синтаксичного характеру, які не завжди повністю можна відтворити в процесі перекладу [61: 72]. Одним із таких засобів є інверсія, або інвертований порядок слів, який додатково фокусує увагу читача на певній дії або характеристиці героя художнього твору [66].

Поезія характеризується певним ритмом, вираженим в законах віршування [74: 35]. Інтонації вірша притаманний відтінок музичності, хоча ця мелодика вірша сильно відрізняється від звичайної. Вона народжується не в одному звучанні слова, а в з'єднанні звучання і сенсу. Навіть такий стилістичний прийом мови, як алітерація, лише тоді набуває свого значення, коли сприяє кращому вираженню думки і посилення художнього враження. Саме на мелодику спирається специфіка

поезії, і всі інші елементи поезії, в якійсь мірі, залежать від неї [30: 12]. Тож, для досягнення мелодичності перекладач стикається ще з однією проблемою – вибір строфи у віршованому тексті.

Поняття строфи є вирішальним аспектом, який формує структурну організацію віршованого тексту. Він пов'язує план вираження і змісту художньої цілісності. Строфа – складне синтаксичне ціле, яке передає форму вираження закінченої думки автори, яка відбиває потік його ідей (АЛЭС: 137).

Строфіка, в свою чергу, розділ віршознавства, який визначає форму та вигляд побудови послідовності рядків (СЛТ: 190). Нехтування строфікою мови оригіналу призводить до руйнування загального стилю твору [32; 42: 95]. Вимога як найточніше відтворити строфічну організацію оригіналу не допускає дублювання строфічних схем. Натомість, фахівець має встановити функціональну еквівалентність між структурою мови оригіналу і структурою мови перекладу [45: 26].

Тут постає проблема генеалогічних відмінностей між мовами [23]. Англійські слова, в основному, односкладові, ніж ті ж слова в українській мові [12: 7]. Тому англійська віршований рядок вміщує більше слів, і як наслідок, передає більше ідей та художніх образів [10; 5]. Цей факт також має свій вплив на побудову ритму, яким не можна знехтувати в процесі перекладі. Тому навіть якщо в мові оригіналу і в мові перекладі схожі системи віршування, побудова ритму та строфіки залежать від фонетичного характеру слова [3: URL].

Організація ритму тісно пов'язана зі змістом твору, інтонацією і побудовою. Метричний стиль вірша створюється саме завдяки цим елементам. Тому, спочатку, фахівець має встановити співвідношення між ритмом і інтонацією, а не розмір вірша з його метричними одиницями. У випадку, якщо текст оригіналу та текст перекладу мають ідентичний віршований розмір, дотримання формальних прийомів, все одно, є важливим, дозволяючи досягти найвищого рівня естетичної відповідності оригіналу [36].

Отже, переклади поетичних творів – це кропітка робота для перекладача. Він, в першу чергу, повинен максимально зберегти зміст, закладений у вірші, а також поетичний та емоційний стиль автора першоджерела. Одне з головних завдань перекладача – зберегти поетичну форму, донести ідею до читачів, які не володіють мовою країни автора і незнайомим історичними подіями, описаними в творі, національними героями, культурними надбаннями. При цьому важливо також забезпечити легкість читання перекладу.

Складність поетичного перекладу полягає у відмінності мовних лексичних та граматичних особливостей між текстами оригіналу та перекладу, необхідності просодії і глибокої модифікації звукових рядів. Тому в поетичних перекладах постійно зустрічаються авторські інтерпретації, а буквальний переклад в цій сфері не є можливим. Пояснюється це тим, що на мову поетичного перекладу нашаровуються додаткові обмеження – вимога дотримуватися певних метро-ритмічних норм, лексичних особливостей та ідейно-композиційної побудови. У вірші всі вжиті елементи визначають одну ідею та зміст. Метричний, інтонаційний, синтаксичний, фонологічний та смисловий рівні позначають єдність віршованого тексту.

Тож, можна стверджувати, що поетичний переклад відрізняється від звичайного перекладу тексту з однієї мови на іншу. Враховуючи все вищесказане, виконати такий переклад може тільки фахівець, який досконало володіє мовою оригіналу та обізнаний глибокими знаннями історії та культури тієї чи іншої країни.

1.3 Особливості поезії періоду романтизму як літературної течії

Романтизм – це літературний напрям, що охоплював кінець XVIII – початок XIX століття. Перш за все, це міжнародний художньо-філософський рух, який проголошував переосмислення фундаментальних способів мислення людей у західних культурах про себе та про навколишній світ.

Романтизм має дуже мало спільного з речами, які в народі вважаються романтичними, хоча любов іноді з'являється предметом мистецтва цієї доби. Слово *романтичний* має складну та цікаву історію. У середньовіччі *романтика* позначала «нові народні мови, що походять від латини», на відміну від самої латини, яка була мовою навчання [75: 7]. Слова *enromancier*, *romancar*, *romanz* означали «складати чи перекладати книги простою, зрозумілою мовою» (EB:URL). Створений художній текст тоді називався *romanz*, *roman*, *romanzo* і *romance*. Відтоді, *роман* став відомим як «твір» або «придворний роман». Ці терміни також означали «популярна книга» [СССЛ: 205].

Ідеї доби романтизму визнавали людський розум, дух і тіло разом з такими явищами, як емоційне, ірраціональне, уявне та спонтанне. Саме тому, говорячи про романтизм, слід не лише посилатися на історичний період чи літературний напрям. Слід вказати і про особливе ставлення до людей, ідей та світу. Крім того, ідеї романтизму були втілені у художні твори, мистецтво, музику та філософію.

Для того, щоб повністю вникнути в концепт романтизму, варто заглибитися в історію його започаткування. Епоху романтизму не дарма часто визначають як рух. Цей романтичний рух розпочався в Західній Європі, але з часом поширився по всій Європі та в різні куточки світу, оскільки все більше людей були знайомі з ідеєю романтизму та бачили його презентацію в мистецтві. Згодом, такі країни, як Сполучені Штати Америки, Росія та Південна Америка, врешті-решт, внесли власні літературні, музичні та художні інтерпретації романтизму в епоху [75: 28].

Посилаючись на історію, як і багато інтелектуальних рухів протягом, романтизм був частково відповідною реакцією на ідеї попередньої доби. Період Просвітництва, що передував епосі романтизму, ставив акцент на раціоналізмі, науці та емпіризмі [65: 35]. Іншими словами, епоха Просвітництва просуvala ідеї підтверджених фактів та раціонального мислення. Епоха Просвітництва закінчилася унаслідок двох вирішальних подій: Англійської Промислової революції та Французької революції 1789 року.

Деякі ідейні передумови доби романтизму можна спостерігати в естетиці сентименталізму. Письменники цієї епохи стали першими, хто фокусувався на внутрішньому, емоційному світу людини, та започаткували дослідження почуттів людини у художній формі. Таким чином, особливе значення займала для романтиків концепція людини, яка була проголошена одним із представників сентименталізму – Жан-Жаком Руссо. Вона представляла відмову від раціонального підходу до розуміння та розкриття людської природи, увага зосереджується не на розумі, а на почуттях. Жан-Жак Руссо був у числі тих, хто одним із перших почав використовувати термін “романтичний”, а саме, для опису мальовничої швейцарської природи. Взаємозв’язок між романтичним та сентиментальним простежували та усвідомлювали й самі романтики. Один із представників-сентименталістів, Фрідріх Шлегель [65: 40], наголосив, що «за допомогою фантастичної форми створюється сентиментальний зміст, що і є романтичним».

Доба романтизму є одним із найвпливовіших періодів в історії англійської поезії. Свого апогею вона досягла найбільшою мірою у німецькій (Е. Т. А. Гофман, брати Я. та В. Грімм, Г. Гейне) та англійській (В. Вордсворт, С.Т. Колрідж, Дж.Г. Байрон, П.Б. Шеллі та Дж. Кітс) літературах. Також, збагатили романтичну літературу своїми шедеврами і американські поети та письменники (Р.У. Емерсон, Н. Готорн, Е.А. По, Г.Д. Торо, Г. Мелвілл, В. Вітмен). Окрім цього, романтизм поширився і у Франції (Ж. Санд, А. Дюма, П. Меріме), західнослов’янських та східнослов’янських країнах – Польщі (А. Міцкевич, Ю. Словацький, Б. Залеський, С. Гоцинський), Росії (В. Жуковський, О. Пушкін, М. Лермонтов), і, зрештою, в Україні (Л. Боровиковський, М. Шашкевич, Я. Головацький, Т. Шевченко).

Доба романтизму це і повстання, і відродження. Цей рух у літературі та революційний ідеалізм у європейській політиці породжувалися однаковою людською жагою до свободи від консерватизму та тиранії. Романтизм відроджував поетичні ідеали любові, краси, емоцій, фантазії, романтики та краси природи. Дж.

Кітс славить красу, П.Б. Шеллі – любов, В. Вордсворт ставить в пріоритет природу, Дж. Г. Байрон ідеалізує гуманізм, а С.Т. Колрідж об'єднує надприродне. Як результат, цей рух повстає проти ідеалів, принципів, раціональному, аристократизму, відмовляючись від жорсткості форми.

Романтизм – це, перш за все, філософія, яка стверджує, що мистецтво та література повинні бути вільними від класичних та неокласичних правил та обмежень. Оскільки ідеологія романтизму проникла в життя людей, спочатку, через літературу, передуючи мистецтву та музиці, риси романтичного в ній такі самі, як і в інших художніх формах. Романтизму притаманні такі особливі характеристики, як високий політ фантазії, любов до природи, примітивізм чи спонтанність, інтерес до віддаленого або любов до минулого, простота висловлювань, індивідуалізм, надприродність, суб'єктивність, жага до свободи [69: 82]. Романтична поезія вигадлива та інтроспективна. Вона часто відзначається екстравагантністю. Романтики відрізняються великою фантазією і не вважають, що творці повинні бути приземленими та раціональними. Вони шукають ідеальних умов для людей у своїй високій і необмеженій уяві.

Першою рисою поезії доби романтизму є загострена увага до індивіда, людської особистості та «Я»-концепції. Передумовами такої ідеологічної позиції стала філософія ідеалізму німецьких вчених – Е. Кант, А.В. Шлегель та Ф.В. Шеллінг [69: 87]. Особливе місце посідала теорія суб'єктивного ідеалізму Й.Г. Фіхте [69: 89], що проголошувала людське «Я» найважливішим аргументом, закликаючи до повної свободи та деколи справжнього хаосу. Новостворена романтиками концепція особистості перекреслили та знищила попередньо створену ідеологію теоретиками доби Просвітництва, яка бачила людське «Я» тільки в тій мірі, яке співіснувало із суспільством, яке не заперечувало його. В той же час центром уваги романтиків поставало не просто людське «Я», а його сильна особистість, яка протиставляє себе всьому світові; індивід, яскрава особистість якої ніби підносить себе над всім сірим суспільством [75: 90]. Тому серед історичних героїв взірцем такої ідеології на кінець XVIII – початок XIX ст. став Наполеон. У

творчості романтиків така особистість розвивається й ставить себе у конфлікт з Богом, з його оточенням та, врешті-решт, з самою собою. Герой поетів-романтиків протестує проти всього, що обмежують його свободу. Адже він – один і неповторний, бунтар та революціонер. Його душа, в свою чергу, ділиться навпіл між реальним світом і світом мрій. Саме тому його життя зазнає трагічної долі [75: 93].

Ескапізм – ще одна яскрава характерна риса романтичної поезії. Ескапізм передбачає неможливість поета чи письменника зіткнутися з муками реального життя, натомість, він бажає сховатися де-небудь, замість того, щоб боротися (ССЛТ: 94). Ескапізм – головна тема романтичної поезії. Оскільки більшість поетів-романтиків опинились у злиднях, вони намагалися знайти притулок у своїй поезії [55: 112]. Романтики, яких мучить реальне життя, хотіли залишити цей світ нещастя, горя, страждань і опинитися в уявному світі власного творіння поета. Це було їхнє найулюбленіше заняття – врятуватися від реальності та знайти прихисток у царині своєї уяви. Ескапіст тримається осторонь реального життя та його проблем. Він боягузливо ухиляється від видовища людських страждань і втікає в уявний світ, де є місце, виключно, красі та насолоді.

Елемент меланхолії також займає особливе місце в романтичній поезії. Меланхолія є основним джерелом натхнення для поетів-романтиків. Через надзвичайну меланхолію всі поети-романтики схильні писати суто суб'єктивну поезію. Вони пишуть вірші, які є голосом серця їх серця [55: 114; 75: 150]. Вони не намагаються створити філософську та складну поезію. Натомість, поети хочуть дати волю своїм почуттям та емоціям, щоб «відключити голову» [75: 152].

Поети-романтики вважали уяву вищою здатністю мозку, ніж розум [55: 116]. Це чітко вирізнялось з-поміж традиційних доказів про перевагу розуму. Романтики визначали і представляли уяву як остаточну формуючу чи творчу силу, приблизний людський еквівалент творчих сил природи або навіть божества. Це динамічна, активна, а не пасивна потужність, з багатьма функціями. Романтики вважали уяву основним фактором для створення всього мистецтва [55: 117]. Об'єднуючи як

розум, так і почуття, уява проголошується остаточним синтезуючим елементом, що дозволяє людям узгоджувати відмінності та протилежності у світі зовнішності.

Наступною характерною рисою поезії романтиків є потяг до природи. Образ природи відіграє величезну роль у романтичній літературі. Природа, яку іноді розглядають як протилежність раціональному, є потужним символом у творах цієї епохи [55: 125]. Поети-романтики дають особисті, глибокі описи природи та її могутніх можливостей. Надзвичайний потяг до природи, також відома як повернення до природи, зумовлена стражданням романтиків через те, що навколишнє середовище було зіпсовано та забруднене фабриками та гірничодобувною промисловістю впродовж Англійської промислової революції. Через це нотки меланхолії та смутку також часто зустрічаються в поезії романтиків. Зміни у навколишньому світі, в природі та тяжке становище пригнічених жителів також входили в список причин такого настрою їх творчості. Поет, на думку романтиків, перебуває у спокої лише тоді, коли перебуває в природі; більше того, перебуваючи в природі, поет зв'язується із Всесвітом [75: 170]. Поети-романтики часто використовували персоніфікацію по відношенню до природи, приписуючи людські риси нарцисам, полям, струмкам та озерам. Природа, по суті, стала емоційно виразною [29].

Як подальша реакція на сувору офіційність та прохолодну раціональність мистецтва епохи Просвітництва, емоції – особливо готичний жах, подив, роздратування, а також ніжні почуття прихильності, смутку та туги, стали предметом мистецтва романтизму [46: 57]. Саме ця інколи сентиментальна риса романтичної поезії найбільш незрозуміла сучасним смакам. Його тенденція заглиблюватися в смуток, підкреслювати тугу і позиціонувати своїх оповідачів як тих, хто надає перевагу відчуженню, іноді перетинає межу між сором'язливістю і драматичністю. Романтична поезія характеризується сентиментальністю, герої якої захоплені сильними емоціями та пошуками піднесених переживань. Романтики вважали, що знання здобуваються інтуїтивно, а не за допомогою дедукції. Це найкраще підсумовує У. Вордсворт, який заявив, що «вся хороша поезія – це

спонтанний наплив сильних почуттів» [75: 180]. Одержимість романтиками емоціями пов'язана з тим, проти чого вони виступали. Романтизм слідував за Просвітництвом, інтелектуальним рухом XVII та на початку XVIII століття, який підносив розум над емоціями, раціональність над ірраціональністю. Тому романтики не погодились з просвітницькою точкою зору, керувавшись думкою про те, що ми, люди, не завжди можемо поводитися раціонально. Бути людиною – це бути емоційним, ірраціональним і примхливим [75: 190].

Багато митців у період романтизму захоплювались поняттям *sublime* яке такі класичні автори, як Платон, визначали як «фізичну, моральну, інтелектуальну, метафізичну, естетичну, духовна чи художню велич» (АУС: 53). Термін *sublime* має латинське походження. Це «почуття, пов'язане з сильними емоціями, які індивід відчуває перед природними явищами, як шторми, урагани, водоспади» (АУС: 53). Споглядання таких речей водночас породжує і страх, і також дивне захоплення.

В літературі цей прийом базується на вживанні такої мови та манери опису, що збуджує думки та емоції поза їх традиційним уявленням. *Sublime* зазвичай асоціюється з силою, яку вона має на органи сприйняття, розуму та уяву [65: 105]. Іншими словами, акцентується поєднання несумісних речей, як захоплення та жах. Сприйняття краси, навпаки, породжує почуття однозначні емоції, як насолода. Ось чому бачити торнадо або цунамі, або стояти на краю скелі чи бачити Бога – це піднесені переживання. Вони переростають в неоднозначні почуття, які поєднують страх і благоговіння.

Тож, митці та інтелектуали шукали джерело, де вони можуть віднайти натхнення та цей стан, що частково пояснює захоплення поетів літературою про подорожі, альпінізм, потужні шторми та нестримною жагою до пошуку надзвичайних переживання. Тож, романтизм фокусується на природі як споконвічній силі і підтримує концепцію ізоляції як необхідної для духовного та художнього розвитку. Саме тому кожен автор хотів пережити такі емоції та спробувати передати їх словами в своїх поетичних текстах [65: 107].

Отже, романтизм виступав, у першу чергу, прямою протилежністю ідеям класицизму. Поети-класицисти вважали своїм взірцем античну літературу, в той час як романтики орієнтувалися на середньовічну. В ній вони вбачали щось дивовижне, потойбічне, фантастичне. Тож, романтичне в розумінні поетів-романтиків зовсім не корелює з прямим значенням цього слова.

Термін романтизм походить не безпосередньо від концепції кохання, а скоріше від французького слова *romant* – романтична історія, розказана у віршах (СЛТ: 307). Романтизм орієнтується на емоції та внутрішнє життя поета, і часто містить автобіографічний матеріал для наповнення твору, на відміну від традиційної літератури того часу.

Визначення романтизму формує особливий стан, мислення та емоції митців. Почуття поета мали пріоритет над раціональною складовою природи людини. Це, в свою, чергу дещо нагадує сентименталістів, проте вони, на протигагу романтикам, все ж таки намагалися звертатися до емпатії, об'єднуючи своє «Я» та потреби суспільства.

Поети доби романтизму зосереджували свою увагу тільки на особистості, на її неповторимому «Я». Іншими словами, романтизм відзначає звичайних, непримітних людей як гідних шани та прославлення, що на той час було нововведенням.

Романтики вірили у важливість емоцій особистості. Їхні ідеї часто суперечили ідеям просвітницьких філософів, які зосереджувались на емпіризмі та раціоналізмі. Романтики надавали перевагу емоціям, а не логіці, оскільки вони вважали, що почуття є більш важливими для людського досвіду, ніж раціональність.

Митці доби романтизму досить багато писали про природу та природні об'єкти, а також про багатство та істини, розкриті природою, та їх вплив на людину. Самотність часто відіграє важливу роль, оскільки розкриття істини у природі найчастіше відбувається, коли людина перебуває наодинці зі своїми думками та почуттями.

Отже, найважливішим у романтичних поглядах на природу є суб'єктивність, відповідна кореляція настрою поета зі світом природи. Романтичне сприйняття природи – це не просто індивідуальне ставлення суб'єкта до зовнішнього світу. Природа допомагає виразити ставлення індивіда до соціальних умов його існування. У сприйнятті та оцінці природи виражається відношення особистості до суспільного життя, до сенсу людського існування.

Висновки до розділу 1

1. Романтична поезія – це поезія епохи романтизму XVIII ст., митці якої пропагували ідеї протилежні попередній добі Просвітництва. Поети за допомогою художнього слова намагаються повернути людину до природи, до джерела всього живого. Романтики, стомлені боротьбою за розум і безкінечні пошуки істини, вирішують відмовитися від розумного та раціонального і обійняти в красу.

2. Задля передачі романтичного в своїх текстах, а саме відтінок містичності, елементи таємниці, свободу поетичного слова, митці використовують метафори, образи, символи та словниковий запас у фігуративній мові. Таким чином, вірші, в яких поети використовують мову за допомогою фігуративних засобів, забезпечують занурення читача в романтичну добу.

3. Романтизм орієнтується на емоції та внутрішнє життя поета. Поети доби романтизму зосереджували свою увагу тільки на особистості, на її неповторимому «Я». Романтики надавали перевагу емоціям, а не логіці.

Митці доби романтизму досить багато писали про природу та природні об'єкти, а також про багатство та істини, розкриті природою, та їх вплив на людину. Вони шукали джерело, де вони можуть віднайти натхнення і відчутти стан, який вони назвали *sublime*. Тож, романтизм фокусується на природі як споконвічній силі і підтримує концепцію ізоляції як необхідної для духовного та художнього розвитку.

РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНИХ ЗАСОБІВ ДЛЯ СТВОРЕННЯ РОМАНТИЧНОГО В АНГЛОМОВНІЙ ПОЕЗІЇ ПЕРІОДУ РОМАНТИЗМУ

2.1 Оксюморон як засіб розкриття теми романтичного в англomовній поезії

Оксюморон – художній засіб, який полягає у з'єднанні двох антонімічних понять (двох слів, які суперечать одне одному), також може лежати в основі образу. Розглянемо важливість оксюморона як засіб розкриття теми романтичного в поезії Дж. Кітса та Дж. Байрона.

У поезії Дж. Кітса сильні емоції ніколи не знаходяться далеко від поверхні, і вони, зрештою, перетворюються в оксюморон який спрямований на вираження почуття кохання оповідача:

(1) *Full of sweet desolation – balmy pain* (ISTPULH, URL).

Оксюморон *of sweet desolation, balmy pain* вказує на суперечливі любовні почуття ліричного героя.

(2) *Fatigued he sinks into some pleasant lair*

Of wavy grass, and reads a debonair

And gentle tale of love and languishment? (TOLCP, URL).

Оксюморон *of love and languishment* вказує на суперечливі любовні почуття ліричного героя.

У творчості Дж. Байрона найчастіше використовуються оксюморони, що позначають абстрактні поняття. Так, поет засобами оксюморону передає абстрактні поняття із позитивно забарвленим значенням любові, щастя, радості тощо.

Оскільки екзистенційно-почуттєва сфера у Дж. Байроена є виявом суб'єктивного ставлення людини до навколишньої дійсності і самої себе, то своєрідний ментальний простір поет у першу чергу пояснює номінації на позначення абстрактних понять, що належать до непередметної лексики. Такими одиницями, зокрема, є доля, дума, душа, любов, слово тощо.

Поєднання логічно несумісних сутностей в оксюмороні надає нового змісту, певної прихованої якості, розкриває певний глибокий (когнітивний) сенс. Цей стан речей успішно ілюструє одна з ключових ідей драматичної поеми Байрона «Манфред», виражена у вигляді оксюморону:

(3) *I loved her, and destroy'd her!* (M, URL)

У цьому вислові головного героя є глибоке протиріччя, яке виражається у зіткненні несумісних основних значень дієслів *love* і *destroy* (любити і руйнувати), які в цьому випадку позначають одне і теж саме значення до *her*: подобатися та відчувати приємні емоції до когось, а з іншого боку – знищити. .

Це протиріччя пов'язане з питанням Відьми:

(6) *With thy hand?*

Однак у відповіді Манфреда проступає розв'язка:

(7) *Not with my hand, but heart - which broke her heart;*

It gazed on mine, and wither'd (M, URL).

Не рукою – серцем,

Яке навек розбило серце їй:

Воно в моє заглянуло й зів'яло (СВ, 24).

Цей приклад показує, що суперчність цих поєднаних разом слів вирішується шляхом усунення одного з цих значень, а саме: знищити та семантичною трансформацією, зумовленою контекстом (дискурсом): знищити = вбивти бути нищівним.

Оксюморонність поезії Байрона яскраво проявляється в особливостях вербалізації емоційного концептуального домінування. Завдяки поєднанню семантично несумісних емоцій у діадах (а іноді і тріадах) поет підкреслює об'єктивні властивості людських емоцій: їх невибагливість, плинність, невизначеність їх суб'єктивного змісту.

Слід підкреслити, що компоненти оксюморону повинні перебувати в контакті або на невеликій відстані один від одного і повинні мати загальну назву

або спільне попереднє слово, інакше оксюморон не буде сприйматися повною мірою. Відповідно, реалізація оксюморону можлива на рівні:

- словосполучення:

(8) *the Rapture of the Repose* (G, 75).

(9) *the fearful bloom* (G, 96).

(10) *so coldly sweet, so deadly fair* (G, 92).

- складного слова:

(11) *A night-beam Sorrow watcheth to behold* (STS, 32).

- цілого речення:

(12) *She is silent,*

And in that silence

I am more than answer'd (A, 47).

Поєднання слів з протилежними емоціями обумовлює зсув у значенні відповідних лексем, оскільки в таких випадках розрізняється негативна системно-лінгвістичну оцінку емоцій у сенсі загальної думки (якщо людина сумує, страждає, боїться, то це погано) та їх позитивною дискурсивною оцінкою з точки зору автора (ліричного суб'єкту, персонажів).

Завдяки використанню оксюморону порушуються загальновизнані закони логіки оцінки, такі як: дві позиції, логічно несумісні між собою, не можуть бути обома позитивними. Відповідно до цих стереотипів, які належать до загальних знань одержувача, певні внутрішні стани людини не можуть супроводжуватися емоціями протилежної модальності. Наприклад, радість не включає одночасне переживання страху, кохання - ненависть і навпаки.

(13) *The chest languishes from secret thoughts,*

And these thoughts are eternal poison (G, 98).

Конструкція цих оксиморонів відповідає загальному характеру романтичної особистості Дж.Байрона, що підкреслює радикальну гостроту почуттів та індивідуально-авторську оцінку явищ. З одного боку, вони базуються на

абстрактних поняттях почуття, з іншого - на основі конкретних уявлень, особливих явищ дійсності. Усі основні риси сучасного світу, вся притаманна йому абсурдність, його діалектичні суперечності одержують від Дж.Байрона амбівалентні емоційні оцінки, які водночас протиставляються і пов'язують почуття, враження, емоції та природний внутрішній зв'язок, який поет бачить між ними.

Протягом усієї творчої діяльності, Дж.Кітс неодноразово звертає увагу на складний момент, майже одночасну, радість і печаль від кохання. У наступних уривках можна почути поступове зростання радості в романтичних словах *pleasant, admiration, beautiful, glory, love*. Але відразу після цього настрої швидко змінюється на меланхолію, біль чуттєвого задоволення, що проявляється у використанні вигуків в наступних рядках:

(14) *O let me for one moment touch her wrist*

Ліричний герой символізує переплетіння чуттєвого задоволення, мук і бажань. Вірш в цілому має численні посилання на нарцисичні характеристики: прекрасне і фізичну чуттєвість, образність підкреслює почуття задоволення, що виражені епітетом, наприклад:

(23) *Than the soft rustle of a maiden's gown*

Таким чином, драму кохання у вірші подано через звільнення енергії, обмеженої у цій багатій образності, тобто різноманітність зображень, що виражені оксюморонам допомагає надати віршу драматизму, водночас утримуючи хвилюючу обіцянку свободи. І, звичайно, це саме свобода, а не анархія. Одним з джерел управління є власна свідомість і уніфікуючий наратив всієї поезії.

Таким чином, оксюморон є одним з ефективних способів пізнання і оцінки навколишньої дійсності у поезії Дж. Кітса та Дж. Байрона. За допомогою цього стилістичного засобу поетам-романтикам вдалося відтворити суперечливу, мінливу сутність романтичного у зображуваних предметах, явищах, образах.

2.2 Важливість метафор як засобу створення романтичного в поезії романтиків

Важливість метафори як засобу створення романтичного в поезії романтиків розглянемо на матеріалах лірики англійських романтиків В. Вордсворта, П.Б. Шеллі та Дж. Кітса.

(15) *Season of mists and mellow fruitfulness*

Close bosom-friend of the maturing sun

Conspiring with him how to load and bless

With fruit the vines that round the thatch-eaves run (TA, URL).

Метафора *with him how to load and bless* допомагає створити атмосферу багатства, родючості осені, яка уособлює образ жінки, автор підкреслює ніжні почуття до цього сезону, в той же час метафора виражає його трагічні передчуття, жаль та сум за нерозділеним коханням.

В оді Дж. Кітса мотиви сумної покірності долі, самотності, тужливого передчуття кінця (підставою послужили факти з біографії Кітса: в момент створення оди його смертельна хвороба все частіше давала про себе знати).

(16) *To bend with apples the moss'd cottage-trees,*

And fill all fruit with ripeness to the core (TA, URL).

Метафора *And fill all fruit with ripeness to the core* вказує не тільки на прикмети осені, а й виражає визрівання почуття кохання у душі автора.

(17) *Sometimes whoever seeks abroad may find*

Thee sitting careless on a granary floor (TA, URL).

Метафора *a granary floor* уособлює не тільки зміну сезону, а й душевний стан, почуття ліричного героя, його розуміння завершення життя, відсутність кохання.

Дж.Кітс зображує осінь трудівницею-селянкою, яка невтомно прикрашає і обробляє землю. Вона - вся в дії: діяльнісне зображення людського життя в тісному зв'язку з сезонними змінами плодоносної природи.

(25) *To swell the gourd, and plump the hazel shells* (TA, URL).

Метафора *plump the hazel shells* вказує на зростаюче почуття в душі ліричного героя.

Таким чином, динамічність метафор надає цьому опису осені особливої стрімкості, особливої широти охоплення, сприяє цілісності сприйняття, що створює певне словесне і емоційне напруження в душі ліричного героя, яка переповнена почуттями.

(20) *Drows 'd with the fume of poppies* (TA, URL).

Метафора *the fume of poppies* демонструє романтичну картину літньої днини, яка закликає на побачення з коханою.

(22) *Thy hair soft-lifted by the winnowing wind* (TA, URL).

Метафора *the winnowing wind* відтворює картину, де закохані прогулюються берегом моря, а в її волоссі *грає вітер*.

Продовжимо дослідження на матеріалі творів Вільяма Вордсворта - англійського поета-романтика, автора збірки «Ліричні балади», що відноситься до «Озерної школи».

(28) *Never did sun more beautifully steep*

In his first splendour, valley, rock, or hill

Ne'er saw I, never felt, a calm so deep! (CUWB, URL).

Метафора *In his first splendour, valley, rock, or hill* відтворює в душі ліричного героя картину народження ранку, відчуття умиротворення і спокою.

(29) *I wandered lonely as a cloud*

That floats on high o'er vales and hills,

When all at once I saw a crowd,

A host, of golden daffodils (IWLC, URL).

Метафора-порівняння *lonely as a cloud* відтворює душевні страждання ліричного героя, вказує на його невдалі пошуки кохання.

(30) *Besides the lake, beneath the trees*

Fluttering and dancing in the breeze

Continuous as the stars that shine

And twinkle on the Milky Way (IWLC, URL).

Метафора *Fluttering and dancing in the breeze* демонструє грайливий настрій ліричного героя, що помічає серед зірок образи танцюючих дівчат.

(31) *The waves beside them danced; but they*

Out-did the sparkling waves in glee (IWLC, URL).

Метафора *The waves beside them danced* розвиває гарний настрій ліричного героя, що помічає серед хвиль образи танцюючих дівчат.

(32) *When the stars threw down their spears*

And water'd heaven with their tears:

Did he smile his work to see?

Did he who made the Lamb make thee? (T, URL).

Метафори *When the stars threw down their spears* та *And water'd heaven with their tears* демонструють народження кохання, яке не завжди щасливе, а може принести страждання та сльози.

(33) *Higher still and higher*

From the earth thou springest

Like a cloud of fire (TS, URL).

Метафорична фраза *From the earth thou springest* відображає втрату кохання, яке вислизає із обійм ліричного героя.

(34) *In the golden lightning*

Of the sunken sun, /

O'er which clouds are bright'ning, /

Thou dost float and run;

Like an unbodied joy whose race is just begun (TS, URL).

Метафора-порівняння *Like an unbodied joy whose race is just begun* відображає захоплення ліричного героя своєю коханою.

(35) *What objects are the fountains*

Of thy happy strain?

What fields, or waves, or mountains?

What shapes of sky or plain? / (TS, URL).

Метафора-риторичне питання відображає підтекст гарного настрою ліричного героя - закоханість.

(36) *There was a time when meadow, grove, and stream,
The earth, and every common sight,
To me did seem*

Apparelled in celestial light (ОПРЕС, URL).

Метафора *Apparelled in celestial light* відображає спогади ліричного героя про часи щасливого кохання.

(37) *That there hath past away a glory from the earth (ОПРЕС, URL).*

Метафора *That there hath past away a glory from the earth* відображає сум і тугу ліричного героя за минулим коханням.

(38) *Shout round me, let me hear thy shouts, thou happy Shepherd-boy (ОПРЕС, URL).*

Метафора *thou happy Shepherd-boy* відображає щастя та радість ліричного героя, що ладен кричати на увесь світ про своє кохання.

(39) *Forlorn! the very word is like a bell*

To toll me back from thee to my sole self! (ОТН, URL).

Метафора *Forlorn! the very word is like a bell* відображає сум і тугу ліричного героя за втраченим коханням.

(40) *Adieu! adieu! thy plaintive anthem fades*

Past the near meadows, over the still stream (ОТН, URL).

Метафора *Past the near meadows* відображає затихання почуття ліричного героя.

(41) *Fast fading violets cover'd up in leaves (ОТН, URL).*

Метафора *Fast fading violets cover'd up in leaves* відображає зникнення почуття ліричного героя.

(42) *O for a beaker full of the warm South (ОТН, URL).*

Метафора *for a beaker full of the warm South* відображає, що ліричний герой має намір зануритися у п'янке кохання.

(43) *Where Beauty cannot keep her lustrous eyes* (OTN, URL).

Метафора *Where Beauty cannot keep her lustrous eyes* відображає швидкоплинність часу та почуттів.

(44) *And haply the Queen-Moon is on her throne* (OTN, URL).

Метафора *And haply the Queen-Moon is on her throne* відображає зародження почуттів.

(45) *Why not I with thine?* (LP, URL).

Метафора-риторичне питання *Why not I with thine?* відображає хвилювання ліричного героя щодо взаємності його коханої.

(46) *The fountains mingle with the river* (LP, URL).

Метафора *The fountains mingle with the river* відображає не тільки злиття природніх явищ, а й акт найвищого блаженства у коханні двох людей - поєднанні не тільки душ, але й тіл.

(47) *See the mountains kiss high heaven* (LP, URL).

Метафора *the mountains kiss high heaven* є своєрідним закликком до кохання.

(48) *And the waves clasp one another* (LP, URL).

Метафора *the waves clasp one another* є своєрідним закликком до кохання.

(49) *Nothing in the world is single* (LP, URL).

Метафора *Nothing in the world is single* відображає бажання ліричного героя позбутися самотності.

(50) *Earth has not any thing to show more fair:*

Dull would he be of soul who could pass by (CUWB, URL).

Метафора *any thing to show more fair* відображає бажання ліричного героя позбутися сумних думок і віддатися почуттям.

(51) *In visions of the dark night*

I have dreamed of joy departed (D, URL).

Метафора *visions of the dark night* відображає мрії ліричного героя бути з коханою, цілувати її.

(52) *Turned back upon the past?* (D, URL).

Метафора *Turned back upon the past?* відображає стан закоханого ліричного героя, який марить коханою.

(53) *Will no one tell me what she sings?* (SR, URL).

Риторично-питальна метафора *Will no one tell me what she sings?* відображає стан закоханого ліричного героя, який у кожному звуці чує пісню кохання.

(54) *That has been, and may be again?* (SR, URL).

Риторично-питальна метафора *That has been, and may be again?* виражає бажання ліричного героя повернути кохання.

(55) *Familiar matter of to-day?* (SR, URL).

Риторично-питальна метафора *Familiar matter of to-day?* виражає страх і сумніви ліричного героя щодо свого загубленого кохання. Він сумнівається чи варто повертати журбу й жалі.

(56) *Behold her, single in the field,*

Yon solitary Highland Lass! /

Reaping and singing by herself (SR, URL).

Метафора *Reaping and singing by herself* відображає стан захоплення ліричного героя образом молоді дівчини в полі.

(57) *I saw her singing at her work* (SR, URL).

Метафора *I saw her singing at her work* відображає стан зародження почуття кохання до дівчини, що співає у полі.

(58) *A voice so thrilling ne'er was heard*

In spring-time from the Cuckoo-bird (SR, URL).

Метафора *Cuckoo-bird* відображає перезавантаження почуттів ліричного героя, повідомляє про настання періоду нового кохання.

(59) *O listen! for the Vale profound*

Is overflowing with the sound (SR, URL).

Метафора *Is overflowing with the sound* відображає оновлення думок і почуттів ліричного героя, сповіщає про настання весни, яка принесе нове кохання.

(60) *O Rose thou art sick* (SR, URL).

Метафора *thou art sick* відображає стан затухання кохання.

(61) *The invisible worm* (SR, URL).

Метафора *invisible worm* відображає стан недовіри, сумнівів ліричного героя щодо його кохання.

(62) *In the howling storm:*

Has found out thy bed (SR, URL).

Метафора *Has found out thy bed* відображає гармонійний стан ліричного героя, якому вдалося знайти своє кохання.

(63) *Till it bore an apple bright* (PT, URL).

Метафора-алегорія *an apple* є біблійним символом спокуси, що закликає ліричного героя зірвати плід і насолодитися почуттями.

(64) *And it grew both day and night* (PT, URL).

Метафора *both day and night* відображає радість ліричного героя, що настав ранок і він знову побачить свою кохану.

(65) *Which only the angels hear* (C, URL).

Метафора-порівняння *angels hear* змальовує легку ходу коханої ліричного героя.

(66) *Glides glimmering o'er my fleece – like floor* (C, URL).

Метафора *Glides glimmering o'er my fleece – like floor* відображає душевне сум'яття ліричного героя, його безсоння та хвилювання.

(67) *I bind the Sun's throne with a burning zone* (C, URL).

Метафора *I bind the Sun's throne with a burning zone* означає, що кохання для ліричного героя є найвищим проявом почуттів на землі.

(68) *The volcanoes are dim, and the stars reel and swim*

When the whirlwinds my banner unfurl (C, URL).

Метафора *volcanoes are dim* відображає згасання почуттів ліричного героя.

(69) *I bring fresh showers for the thirsting flowers*

From the seas and the streams (C, URL).

Метафора у цьому прикладі відображає силу кохання, коли ліричний герой не втрачає надії, а по краплині відроджує своє кохання.

(70) *I silently laugh at my own cenotaph* (C, URL).

Метафора *I silently laugh at my own cenotaph* відображає віру ліричного героя в те, що кохання може зцілити не тільки душу, а й тіло людини.

(71) *Farewell? It ever fondest prayer*

For other's weal avail on high,

Mine will not all be lost in air,

But waft thy name beyond the sky.

Метафора *But waft thy name beyond the sky* пов'язана з любов'ю-втратою, що в ліриці Дж.Байрона відображає: любов і провину, любов і зраду, любов і необхідність розриву.

(72) *Bloody tears at times*

Can no longer say

У цьому прикладі метафора відображає муки та страждання від втраченого кохання.

(73) *My soul nor deigns, nor dares complain,*

Farewell! – Farewell! - Farewell!"

У цьому прикладі метафора відображає почуття провини ліричного героя, який не зміг зберегти почуття.

(74) *To the fowl those fiery eyes now burned into my bosom's core* (R, URL).

Метафора *To the fowl those fiery eyes now burned into my bosom's core* відображає страждання від нерозділеного кохання, що знищує душу ліричного героя.

(75) *And his eyes have all the seeming of a demon's that is dreaming* (R, URL).

Метафора –порівняння *And his eyes have all the seeming of a demon's that is dreaming* відображає страждання від нерозділеного кохання, що знищує душу ліричного героя.

(76) *On the morrow he will leave me, as my Hopes have flown before* (R, URL).

Метафора *he will leave me, as my Hopes have flown before* відображає втрату останньої надії на життя та кохання.

(77) *And the silken, sad, uncertain rustling of each purple curtain* (R, URL).

Метафора *the silken, sad, uncertain rustling of each purple curtain* відображає муки кохання ліричного героя, його непевність.

(78) *Thou saw the fields laid bare an' waste* (TM, URL).

Метафора *Thou saw the fields laid bare an' waste* відображає спустошену душу ліричного героя від нерозділеного кохання.

(79) *Might I but moor — tonight —*

In thee! (WN, URL).

Метафора відображає бажання ліричного героя бути завжди з коханою.

(80) *Wild nights — Wild nights! / Were I with thee / Wild nights should be / Our luxury!* (WN, URL).

Метафора відображає спогади ліричного героя про шалені ночі кохання.

(81) *O my Luve is like a red, red rose* (RRR, URL).

Метафора –порівняння *O my Luve is like a red, red rose* відображає силу і натхненність палкого кохання ліричного героя.

(82) *And the rocks melt wi' the sun* (RRR, URL).

У цьому прикладі метафора відображає віру та надію у вічне кохання.

(83) *While the sands o' life shall run* (RRR, URL).

У цьому прикладі метафора відображає віру у кохання, яке триватиме поки будуть жити закохані.

(84) *Till a' the seas gang dry* (RRR, URL).

У цьому прикладі метафора відображає віру у кохання, яке триватиме поки не висохнуть моря.

Таким чином, всеосяжна метафора романтичного включає концепти: краса, кохання, оновлення, родючість, чудеса світу, туга, зрада, сум тощо. Ці концепти відображають почуття ліричного героя на різних стадіях кохання.

2.3 Роль порівнянь в романтичній ліриці Дж. Байрона

У романтиків поширене створення образів на основі порівнянь. Порівняння — це художній засіб, який полягає в уподібненні одного предмета іншому, у якого передбачається наявність ознаки, спільної з першим. Необхідно розрізняти предметні порівняння, які засновані на зовнішній схожості предметів (явищ), що легко піддаються інтерпретації, й образні, в яких складний взаємозв'язок між словом і позначуваним предметом, що призводить до створення поетичного образу.

Саме образні порівняння у поезії Дж. Байрона становлять найбільший інтерес для цього дослідження. Любов до жінки невіддільна для Дж. Байрона від любові до свободи, людськості, від ідеалів боротьби. Наприклад:

(85) *She walks in beauty, like the night* (SWB, URL).

Порівняльний зворот *like the night* відображає романтичну обстановку тихої ночі, що сприяє розкриттю почуттів ліричного героя.

(86) *Where thoughts serenely sweet express /
How pure how dear their dwelling place* (SWB, URL).

Порівняння *pure how dear their dwelling place* відображає солодкі мрії закоханого ліричного героя, які автор порівнює із найдорожчою людиною - матір'ю.

(87) *Meeting your innocent look,
I was ashamed of the passion to whisper prayers.
To endure, forgive - teach me,
As in the days when you were with me.
And let earthly love rays*

Hope will become unearthly.

Порівняння відображає спогади ліричного героя про щасливі дні кохання.

(88)... *Above the earth*

Raise our desires

With the help of love ...

In love, it is as if the sky is bringing

closer to the earth.

Порівняння відображає романтичний настрій ліричного героя, який поринув з головою у почуття кохання.

У переважній більшості випадків любовна лірика Дж.Байрона пронизана трагізмом. Прикрості любові сприймаються поетом як частина скорботного буття сучасних йому людей, приречених на душевну самотність, нерозуміння, роз'єднаність. Тому головні теми Дж.Байрона пов'язані з неминучими в любові втратами. Якщо любов гармонійна і світла, її обриває смерть - цій темі присвячено чудовий цикл віршів до невідомої «Тірзе». Переживши кохання ліричний герой залишається ще більш самотнім, а колишнє щастя лише підкреслює його розгубленість і горе.

(89) *In anguish, the rebellious heat does not quench,*

Burns beyond the shadow of the grave,

And a hopeless flame to the dead

Holier than love for the living.

Порівняння відображає сумний настрій ліричного героя, який ще сильніше кохає свою наречену після її смерті.

(90) *The chest languishes from secret thoughts,*

And these thoughts are like eternal poison, -

They cannot pass, they cannot sleep!

Порівняння у цьому прикладі відображає важкість страждання від втраченого кохання, яке автор порівнює із отрутою.

(91) *I am silent, but a tear on my cheek will say*

Oh woe, like a night living in darkness.

Порівняння у цьому прикладі відображає страждання ліричного героя через розлуку з коханою, своє горе він порівнює з темною ніччю.

(92) *With wings folded I rest, on mine aëry nest*

As still as a brooding dove (C, URL).

Метафора -порівняння *I silently laugh at my own cenotaph* відображає емоції ліричного героя від закоханості, що позитивно впливають на його сон.

(93) *Like a swarm of golden bees* (C, URL).

Метафора –порівняння *Like a swarm of golden bees* відображає думки ліричного героя, його заклопотаність своїми почуттями.

(94) *Like a child from the womb,*

like a ghost from the tomb (C, URL).

Метафора-порівняння *Like a child from the womb, like a ghost from the tomb* відображає думки ліричного героя, його бажання приховати свої почуття.

(95) *How tearfully you tremble among the distant clouds!*

A companion of darkness, like a guardian of the night...

Порівняння *like a guardian of the night* відображає сум та тугу в душі ліричного героя.

(96) *When the whirlwinds are at war with the abyss,*

Like souls, in exile sorrow, excite,

That carry me away from you.

Порівняння відображає сум та тугу в душі ліричного героя, який перебуває далеко від коханої.

(97) *I'm at a loss - I'll find it in a moment,*

I'm tired - but I won't forget myself,

Because I'm yours, not their.

Порівняння відображає клятву вірності ліричного героя своїй коханій, він стверджує, що належить тільки їй.

(98) *With wings folded I rest, on mine aëry nest,*

As still as a brooding dove (C, URL).

Порівняння відображає спокійний сон ліричного героя.

(99) *Like a child from the womb, / like a ghost from the tomb* (C, URL).

Порівняння відображає затишний сховок від душевних страждань.

(100) *Higher still and higher*

From the earth thou springest

Like a cloud of fire (TS, URL).

Порівняння відображає зростання та звеличення кохання, яке автор порівняв із хмарою вогню.

Висновки до розділу 2

1. У розділі визначено, що для ідеалізації кохання у ліриці Дж. Байрона, В. Вордсфорта та Дж. Кітса використовувалися різноманітні стилістичні засоби, а найчастіше: оксюморон, метафора, порівняння.

2. Оксюморон – це стилістична фігура, що ґрунтується на поєднанні протилежних, семантично несумісних понять і створенні нового поняття. Гранична напруженість переживання свого «я», осягнення світу в усіх його проявах, одночасно і прийняття, і неприйняття його, відповідно, складність відносин з людьми - все це зумовлює прагнення романтиків до переосмислення традиційних життєвих ситуацій, до гри на контрастах. Як наслідок цього, однією з особливостей зображення поетами-романтиками світу стає оксюморонність.

3. З'ясовано, що романтичне, виражене за допомогою метафори, найкраще демонструє суть досліджуваного явища, тому що саме в цьому випадку непряме, асоціативне вираження змісту-наміру автора досягає своєї вищої форми, коли одне виражено через інше, і це інше повністю витісняє зображуваний об'єкт у свідомості читача.

4. Порівняння — це стилістичний прийом, заснований на образному зіставленні двох предметів, явищ або станів душі людини, природи тощо, який у творчості поетів-романтиків використовується як елемент несподіванки, новизни і оригінальності, що надає їх поезії стилістичного розмаїття та експресивності.

РОЗДІЛ 3 ВІДТВОРЕННЯ ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНИХ ЗАСОБІВ ДЛЯ СТВОРЕННЯ РОМАНТИЧНОГО В ТЕКСТАХ ПОЕТІВ-РОМАНТИКІВ В УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАХ

3.1 Способи еквівалентного відтворення українською мовою лексико-стилістичних засобів створення романтичного в поетичних текстах

Поетичний текст є цілісною, структурно-функціональною єдністю, в якій взаємопов'язані і взаємозумовлені всі компоненти (конструктивні, ритмоутворювальні, образні, стилістичні тощо). Будь-який компонент вірша несе в собі певну функцію, в тому числі, і інформативно-виразну. У поетичному перекладі важливо зрозуміти взаємозв'язок елементів, їх функціонально-виразну спрямованість. І форма, і зміст взаємозалежні один від одного, вони не існують ізольовано, утворюючи в своїй сукупності поетику твору.

Для адекватного переклада перекладачеві необхідно зробити гранично еквівалентними найбільше число сторін обох текстів і так збалансувати формальні і смислові елементи в своєму перекладі, щоб отримати максимально вірне відтворення першотвору. Для того, щоб виявити різні способи еквівалентного відтворення оксюморона, ми проаналізуємо тексти лірики Дж. Кітса, В.Вордсворта і Дж. Байрона, розглянуті в попередньому розділі.

(1) *Full of sweet desolation – balmy pain* (ISTPULH, URL)

Солодке оп'яніння – спокійний біль

Оксюморон *sweet desolation – balmy pain* відтворено прийомом конкретизації: *солодке оп'яніння – спокійний біль*.

(2) *Fatigued he sinks into some pleasant lair*

Of wavy grass, and reads a debonair

And gentle tale of love and languishment? (TOLCP, URL)

У хвилях трави тонути як ніби в водах,

І слухати про любов та смуток розповідь природи

Оксюморон *of love and languishment* відтворено прийомом калькування: *про любов та смуток*.

(3) I loved her, and destroy'd her

Я любив її і вбив! (М, URL).

Оксюморон *I loved her, and destroy'd her* відтворено за допомогою конкретизації: *Я любив її і вбив*.

У цьому вислові головного героя є глибоке протиріччя, яке виражається у зіткненні несумісних основних значень дієслів *love* і *destroy* (любити і руйнувати), які в цьому випадку позначають одне і теж саме значення до *her*.

У відповіді Манфреда проступає розв'язка:

(6) Not with my hand, but heart - which broke her heart;

It gazed on mine, and wither'd. (М, URL).

Не рукою – серцем,

Яке навек розбило серце її:

Воно в моє заглянуло й зів'яло. (СВ, 24).

Оксюморон *but heart - which broke her heart* відтворено за допомогою стилістичної компенсації: *Не рукою – серцем, / Яке навек розбило серце її*.

(7) I have shed

Blood, but not hers - and yet her blood was shed –

I saw, and could not stanch it.

Пролив я кров, хай не її, та все ж

Була пролита кров (СВ, 24)

Оксюморон *I have shed / Blood, but not hers - and yet her blood was shed* відтворено дослівно: *Пролив я кров, хай не її, та все ж / Була пролита кров*.

(10) So coldly sweet, so deadly fair (СВ, 28)

Така вона холодна, та все ж прекрасна.

Оксюморон *So coldly sweet, so deadly fair* відтворено за допомогою конкретизації та опущення: *Така вона холодна, та все ж прекрасна*.

(12) The chest languishes from secret thoughts,

And these thoughts are eternal poison.

Серце переповнюється таємними думками,

І ці думки - вічна отрута. (ДО, URL).

Оксюморон відтворено лексичним відповідником.

У наступних прикладах почуття кохання відтворено за допомогою метафори.

(14) *O let me for one moment touch her wrist* (ТА, URL).

О, дозволь хоч на хвилину мені доторкнутися до її душі (ДО, URL).

Метафора відтворена за допомогою стилістичної компенсації.

(15) *O Maker of sweet poets, dear delight* (ТА, URL).

О, творець милих поетів, дорога насолода (ДО, URL).

Оксюморон відтворено лексичним відповідником.

(16) *Than the soft rustle of a maiden's gown* (ТА, URL).

Чи легке шарудіння дівочої сукні (ДО, URL).

(17) *Than the light music of her nimble toes* (ТА, URL).

Чи легка музика її пальців (ДО, URL).

Оксюморон відтворено прийомом калькування.

Таким чином, для перекладу оксюморона у ліриці романтиків використовувалися прийоми калькування та лексичного відповідника, стилістичної компенсації, конкретизації та опущення.

3.2 Застосування перекладацьких трансформацій у відтворенні українською мовою лексико-стилістичних засобів створення романтичного в поетичних текстах

На матеріалі поезії англійського романтика розглянемо застосування перекладацьких трансформацій для відтворення метафор, порівнянь та оксюморона.

Вірш *Ode to Autumn* / «Ода осені» у перекладі О. Меншова:

(22) *Season of mists and mellow fruitfulness*

Close bosom-friend of the maturing sun

Conspiring with him how to load and bless

With fruit the vines that round the thatch-eaves run (ТА, URL).

Сезон дощів, плодів утворення вінець

Та сонце його – друг, як нерозлийвода

Домовились благословити врожаю гаманець,

Солому на дахах прикрасити лозою

Зігнути яблунь гілки вербною дугою (ДО, URL).

Bosom-friend відтворено за допомогою перекладного відповіднику-оказіоналізмі: *нерозлийвода*. У перекладі використано прийом опущення епітета *maturing*.

(23) *To bend with apples the moss'd cottage-trees,*

And fill all fruit with ripeness to the core (ТА, URL).

Зігнути яблунь гілки вербною дугою,

Та зрілість плоду соковиту влити до ядра (ДО, URL).

Перекладач використав прийом стилістичної компенсації для відворення жвавості і природності мови. Його переклад дозволяє нам бачити, чути, відчувати прикмети тіла переповненого коханням: як зігнулися *гілки яблунь вербною дугою*, (у Кітса: *To bend with apples the moss'd cottage-trees* - зігнуті від яблук покриті мохом дерева біля будинку); наливаються соками яблука аж до ядра (у Кітса: *And fill all fruit with ripeness to the core*, яка вказує не тільки на прикмети осені, а й виражає визрівання почуття кохання у душі автора).

У цьому прикладі О. Меньшов збагатив переклад епітетом *вербною дугою* та метафорою *зрілість плоду соковиту влити до ядра*.

(24) *Sometimes whoever seeks abroad may find*

Thee sitting careless on a granary floor (ТА, URL).

І навіть той із шукачів, який пливе за море,

Знайде тебе у клуні для зерна (ДО, URL).

Навіть коли англійський поет прагне до граничної конкретності: осінь відпочиває від трудів на підлозі комори *on a granary floor*, - у перекладача знайдеться безліч уточнень: *у клуні для зерна*

(25) *To swell the gourd, and plump the hazel shells* (ТА, URL).

Ядро ліщини стигло, аж тріщало в шкарлупах (ДО, URL).

Метафора *plump the hazel shells* вказує на зростаюче почуття в душі ліричного героя. Яскравий опис осені представлено у О. Меньшова серією дієслів, що характеризують її господарські турботи: *стигло, тріщало* (у Кітса: *plump the hazel shells with a sweet kernel* - наповнити оболонки лісових горіхів солодким зернятком). Від вітру до птахів все в дії, зміні, русі, що є відображенням наростаючого почуття ліричного героя.

(26) *Drows'd with the fume of poppies* (ТА, URL).

Лунав над главами у маків безголосих (ДО, URL).

У цьому прикладі перекладач вдався до заміни фрази *the fume of poppies* на метафору *маків безголосих*.

(27) *Thy hair soft-lifted by the winnowing wind* (ТА, URL).

Де м'яко грає вітер у волоссі (ДО, URL).

Перекладач вводить метафору *грає вітер* замість епітета *the winnowing wind*.

Продовжимо дослідження на матеріалі творів Вільяма Вордсворта - англійського поета-романтика, автора збірки «Ліричні балади», що відноситься до «Озерної школи».

(28) *Never did sun more beautifully steep*

In his first splendour, valley, rock, or hill

Ne'er saw I, never felt, a calm so deep! (CUWB, URL).

А сонце в небі – яскраве як ніколи

У блисках його перших купаються пагорби, кручі і галявини

Ніколи не бачив я

І ніколи ще не відчував – такого безоднього спокою! (переклад наш – Ю.С.).

Метафора *In his first splendour, valley, rock, or hill* відтворена прийомом калькування.

(29) *I wandered lonely as a cloud*

That floats on high o'er vales and hills,

When all at once I saw a crowd,

A host, of golden daffodils (IWLC, URL).

Як хмара, що витає понад схилами й гаями

Я в роздумах провів багато днів /

Коли умить перед очами

Нарцисів край замерехтів (Н, URL).

Довгота дифтонгів у рядку «Коли умить перед очами / Нарцисів край замерехтів» передають подив і захоплення героя. Метафора *I wandered lonely as a cloud* відтворена порівнянням як хмара, яке відображає душевні страждання ліричного героя, вказує на його невдалі пошуки кохання.

(30) *Besides the lake, beneath the trees*

Fluttering and dancing in the breeze

Continuous as the stars that shine

And twinkle on the Milky Way (IWLC, URL).

Наче зорі, що сяють, безперервні

Простяглись у лінію широку

Мов Чумацький шлях (Н, URL).

Перекладач використав одночасно прийоми опущення: *Fluttering and dancing in the breeze* та додавання: *Простяглись у лінію широку*.

Фраза *the Milky Way* відтворена прийомом калькування: *Чумацький шлях*.

(31) *The waves beside them danced; but they*

Out-did the sparkling waves in glee (IWLC, URL).

В танок і хвилі ось ідуть,

Вони ж за хвилі веселіші (Н, URL).

Метафора *The waves beside them danced* відтворена лексичним відповідником, що розвиває гарний настрій ліричного героя, що помічає серед хвиль образи танцюючих дівчат.

(32) *When the stars threw down their spears*

And water'd heaven with their tears:

Did he smile his work to see?

Did he who made the Lamb make thee? (T, URL).

Коли жбурнули зорі стріли,

А їхні сльози небо вмили,

Чи він всміхнувся на вислід дня —

Той, хто створив тебе й ягня? (T, URL).

Метафори *When the stars threw down their spears* та *And water'd heaven with their tears* демонструють народження кохання, яке не завжди щасливе, а може принести страждання та сльози.

(33) *Higher still and higher*

From the earth thou springest

Like a cloud of fire (TS, URL).

Вище і вище

Від землі ти відриваєшся,

Як хмара вогню.

Метафорична фраза *From the earth thou springest* відтворена буквально.

(34) *In the golden lightning*

Of the sunken sun, /

O'er which clouds are bright'ning, /

Thou dost float and run;

Like an unbodied joy whose race is just begun (TS, URL).

В золотому сяйві

Потонулого сонця,

Над яким виблискують хмари,

Tu trіpochиш і бїжшш,

Як безтілесна радість, чия краса тільки почалася.

Метафора-порівняння *Like an unbodied joy whose race is just begun* відображає захоплення ліричного героя своєю коханою. У цьому прикладі епіт *unbodied joy* замінено на: *безтілесна радість*.

(35) *What objects are the fountains*

Of thy happy strain?

What fields, or waves, or mountains?

What shapes of sky or plain? / (TS, URL).

Що є джерелом

Твоїх щасливих щебетань?

Які поля, чи хвилі, або гори?

Які образи неба або долини?

Метафора-риторичне питання відображає підтекст гарного настрою ліричного героя - закоханість. Риторичне речення *fields, or waves, or mountains?* відтворено буквально.

В англійській мові синтаксична визначеність призводить до формалізації і самої інтонації, вона отримує свій постійний підлеглий синтаксису малюнок. В українській мові логічним наголосом можна виділити найважливіше в повідомленні, що веде до свободи синтаксичних побудов, до відсутності формального закріплення місця слова в реченні. Прикладом використання логічного наголосу може служити поетичний переклад наступних рядків вірша Вільяма Вордсворта:

(36) *There was a time when meadow, grove, and stream,*

The earth, and every common sight,

To me did seem

Apparelled in celestial light (OIIREC, URL).

Був час, коли долина, гай, потік,

Земля і бачені місця

За роком рік Жили у світлі Божого лиця (ОНБСРД, URL).

Якщо порівняти цей переклад з дослівним:

Був час, коли луг, гай та струмок, / Земля та кожне спільне видовище, / Мені здавалося / Одягнене у небесне світло, то стає очевидним, наскільки великі стилістичні можливості логічного наголосу, що дозволяє підсилити враження того, що все навколо охоплено натяками безсмертя у спогадах раннього дитинства. Метафора *Apparelled in celestial light* відображає спогади ліричного героя про часи щасливого кохання.

(37) *That there hath past away a glory from the earth* (ОПРЕС, URL).

Я пам'ятаю: зникла велич із землі (ОНБСРД, URL).

Метафора *That there hath past away a glory from the earth* відображає сум і тугу ліричного героя за минулим коханням. У цьому прикладі використано антонімічний переклад.

(38) *Shout round me, let me hear thy shouts, thou happy Shepherd-boy* (ОПРЕС, URL).

Вівчарику, дитино, / Горлай, галасуй, мені потрібні твої вигуки у цю / щасливу днину! (ОНБСРД, URL).

У реченні використано прийоми перестановки, опущення та дослівного перекладу. Метафора *thou happy Shepherd-boy* відображає щастя та радість ліричного героя, що ладен кричати на увесь світ про своє кохання.

(39) *Forlorn! the very word is like a bell*

To toll me back from thee to my sole self! (ОТН, URL).

Забутих! Слово це мене, мов дзвін, / Верта від тебе знов до самоти (ОС, URL).

Фраза *Forlorn! the very word is like a bell* відтворена порівняльним зворотом *Забутих! Слово це мене, мов дзвін*, що зберігає стилістику оригіналу.

Метафора *Forlorn! the very word is like a bell* відображає сум і тугу ліричного героя за втраченим коханням.

(40) *Adieu! adieu! thy plaintive anthem fades*

Past the near meadows, over the still stream (OTN, URL).

Прощай! Прощай! Твій завмирає гімн

За ближнім лугом; тільки напівтон (OC, URL)

Метафора *Past the near meadows*, що відображає затихання почуття ліричного героя, відтворена лексичним відповідником.

(41) *Fast fading violets cover'd up in leaves* (OTN, URL).

Фіалка, вже зів'яла від жару (OC, URL).

У перекладі цього речення використано прийом перестановки та заміни: фраза *fading violets* замінена на *Фіалка, вже зів'яла*.

В англійській мові синтаксис переважає над морфологією, в ньому частини мови не мають чіткого формального вираження, як в українській мові, і іноді тільки сталий порядок дозволяє визначити, до яких частин мови належать ті чи інші слова. Конверсія дає англійській мові морфологічну свободу, що виражається в тому, що одне й теж слово може бути вжито в якості різних частин мови; забезпечує семантичну свободу слова; призводить до багатозначності слова, що можна використовувати у перекладі поетичного тексту, наприклад:

(42) *O for a beaker full of the warm South* (OTN, URL).

О, келиха б п'яних південних вод (OC, URL).

Метафора *for a beaker full of the warm South* відображає, що ліричний герой має намір зануритися у п'янке кохання. У перекладі використано прийом додавання: слово *вод*, заміна: іменник *South* замінено прикметником: *південних*.

(43) *Where Beauty cannot keep her lustrous eyes* (OTN, URL).

Де і Красі одну лиш мить сяють (OC, URL).

Фраза *Where Beauty cannot keep her lustrous eyes* відтворена метафоричним відповідником *Де і Красі одну лиш мить сяють*.

(44) *And haply the Queen-Moon is on her throne* (OTN, URL).

Щасливий місяць всівся на свій трон (OC, URL).

Фраза *And haply the Queen-Moon is on her throne* відтворена метафоричним відповідником *Щасливий місяць всівся на свій трон*.

За рахунок цього перекладацького прийому зберігається метафоричний образ, який при перекладі є зрозумілим і близьким для носіїв української мови.

(45) Why not I with thine? (LP, URL).

Чому з тобою з'єднатися не повинні ми?

У перекладі використано прийом додавання: *з'єднатися не повинні ми*. Стилістика риторично-питального речення збережена.

(46) The fountains mingle with the river (LP, URL).

Джерела сплітаються в річку (ФК, URL).

Фраза *The fountains mingle with the river* відтворена за допомогою лексичної заміни: *Джерела сплітаються в річку*. Цей прийом дозволяє зберегти першочергову ідейність строфи та передати почуття автора.

(47) See the mountains kiss high heaven (LP, URL).

Дивись! Цілюють гори небеса (ФК, URL).

Фраза *the mountains kiss high heaven* відтворена за допомогою конкретизації: *Цілюють гори небеса*. Цей прийом дозволяє підкреслити емоції автора та ефективно відтворити їх для українського читача.

(48) And the waves clasp one another (LP, URL).

І хвилі обіймають одна одну (ФК, URL).

Фраза *the waves clasp one another* відтворена за допомогою лексичної заміни: *хвилі обіймають одна одну*. Таким чином, уточнюється образність та ідея строфи.

(49) Nothing in the world is single (LP, URL).

Ніщо в світі цим не самотнє (ФК, URL).

У відтворенні *Nothing in the world is single* використано буквальный переклад: *Ніщо в світі цим не самотнє* для точної інтерпретації емоцій та ідей автора українським читачем.

(50) Earth has not any thing to show more fair:

Dull would he be of soul who could pass by (CUWB, URL).

Земля краси такої ще не знала.

Лише душа похмура і черства

Подібні зможе проминуть дива (CHBM, URL).

Фраза *any thing to show more fair* відтворена за допомогою граматично-лексичної трансформації: *краси такої ще не знала*. Це зроблено для зміни лексичного, граматичного та стилістичного забарвлення відрізка тексту.

(51) *The river glideth at his own sweet will* (CUWB, URL).

І міста над рікою

Нагадували ранковий краєвид (CHBM, URL).

У перекладі відбулася лексична заміна фрази *The river glideth at his own sweet will* за допомогою стилістичної компенсації: *І міста над рікою / Нагадували ранковий краєвид*. Зміна стилістичного забарвлення відрізка тексту допомагає досягти адекватного перекладу українською мовою.

(50) *A sight so touching in its majesty: / This City now doth, like a garment, wear* (CUWB, URL).

Світанок у коштовні покривала / Все місто оповив (CHBM, URL).

Фраза *This City now doth, like a garment, wear* відтворена за допомогою опущення та стилістичної нейтралізації: *Все місто оповив*. Зміна стилістичного забарвлення відрізка тексту допомагає досягти адекватного перекладу українською мовою.

(51) *In visions of the dark night*

I have dreamed of joy departed (D, URL).

Чоло цілюючи в журбі,

Дозволь, відкриюся тобі (CC, URL).

Перекладач використовує прийом граматично-лексичної заміни: метафоричний епітет *dark night* замінює іменником *в журбі*. Граматична перестановка та лексична заміна дозволяють зберегти оригінальну ідею тексту.

(52) *Turned back upon the past?* (D, URL).

Чи це лиш видіння у моїх очах? (CC, URL).

У перекладі збережено питальну інтонацію, але повністю змінено зміст вихідного тексту. Перекладач вдався використав граматично-лексичну трансформацію.

(53)Will no one tell me what she sings? (SR, URL).

І хто б сказав – про що цей спів? (СЖ, URL).

У перекладі поезії Вільяма Водсфорта антонімічно-питальна фраза: *Will no one tell me what she sings?* замінена стверджувально-питальною за допомогою граматично-лексичної трансформації: *І хто б сказав – про що цей спів?* Таким чином, стилістика перекладу зрозуміла українському читачеві.

(54)That has been, and may be again? (SR, URL).

Все, що було й буде може знов (СЖ, URL).

У перекладі поезії здійснено лексичну заміну *That has been* на *Все, що було*. Цей прийом дозволяє зробити переклад адекватним та зрозумілим для українського читача.

(55)Familiar matter of to-day? (SR, URL).

Журбу й жалі недавніх справ? (СЖ, URL).

Риторично-питальна метафора *Familiar matter of to-day?* у перекладі замінена на *Журбу й жалі* за допомогою лексичних замінів для досягнення адекватності передачі ідейності оригіналу.

(56)*Behold her, single in the field,*

Yon solitary Highland Lass!

Reaping and singing by herself (SR, URL).

На неї глянь, одну у полі,

Самотню дівчину оту,

Що жне, співаючи на волі (СЖ, URL).

У перекладі здійснено граматично-лексичну заміну *Reaping and singing by herself* на *Що жне, співаючи на волі*. Цей прийом дозволяє зберегти структуру тексту та створити зрозумілу граматичну організацію для українського читача.

(57)*I saw her singing at her work* (SR, URL).

Я слухав, співом тим проймавсь (СЖ, URL).

У перекладі застосована лексичну зміну, а саме конкретизацію *I saw* на *Я слухав*. Цей прийом дозволяє створити зрозумілий сенс строфи для українського читача.

(58) *A voice so thrilling ne'er was heard*

In spring-time from the Cuckoo-bird (SR, URL).

Й зозулі голосом лани / Чи б так озвучив шал весни (СЖ, URL).

У перекладі застосована граматично-лексична трансформація фрази *More welcome notes to weary bands* на *зозулі голосом лани*. Цей прийом дозволяє зберегти структуру тексту та створити зрозумілу граматичну організацію для українського читача.

(59) *O listen! for the Vale profound / Is overflowing with the sound* (SR, URL).

Прислухайсь – простір нив і лук / Вже переповнює цей звук! (СЖ, URL).

У перекладі застосована перестановка та додавання: *Is overflowing with the sound* на *Вже переповнює цей звук!* В оригіналі: *переповнюється звуком*. Стилїстика оригіналу збережена, тобто, перекладач дотримався формальної відповідності оригіналу в тексті перекладу. Переклад відповідає смислового навантаженню та прийнятний для цільової аудиторії.

(60) *O Rose thou art sick* (SR, URL).

О, троянда, твоє мистецтво хворе (ХТ, URL).

У перекладі використано прийом додавання. В оригінальному тексті йдеться про те, що троянда хвора.

(61) *The invisible worm* (SR, URL).

Невидимий черв'як (ХТ, URL).

У відтворенні метафори *The invisible worm* здійснено дослівний переклад *Невидимий черв'як*.

(62) *In the howling storm:*

Has found out thy bed (SR, URL).

У штормі зловісному / Знайшов твою фортецю (ХТ, URL).

У перекладі використано прийом лексичної заміни, а саме конкретизації *out thy bed* на *фортецю*. Цей прийом дозволяє досягти адекватності перекладу.

(63) *Till it bore an apple bright* (PT, URL).

На гілках засяяв плід (ОД, URL).

У перекладі використано прийом генералізації: *an apple* на *плід*. Перекладач замінив конкретну назву *яблуко* на загальну – *плід* для досягнення оригінальної ідеї сказаного.

(64) *And it grew both day and night* (PT, URL).

На черговий сонця схід (ОД, URL).

У перекладі поезії використано прийом лексичної заміни фрази *both day and night* (*і вдень, і вночі*) на фразу *На черговий сонця схід* для точної передачі ідейної цілі строфи – показати свої почуття.

(65) *Which only the angels hear* (C, URL).

Коли ж під ходою, лиш духам чутною (X, URL).

У перекладі поезії використано прийом граматично-лексичної трансформації фрази *angels hear* на *духам чутною*. В оригіналі *angels hear*, а у перекладі *духам чутною*. Перекладач використав саме цей прийом для досягнення рими та оригінальної структури поетичного тексту.

(66) *Glides glimmering o'er my fleece – like floor* (C, URL).

У ночі безмовні в легкій моїй вовні (X, URL).

У перекладі поезії здійснено граматично-лексичну трансформацію фрази *Glides glimmering o'er my fleece – like floor* на *У ночі безмовні в легкій моїй вовні* для збереження стилістики оригіналу.

(67) *I bind the Sun's throne with a burning zone* (C, URL).

Я сонцю даю оправу свою (X, URL).

У перекладі використано прийом опущення слова *throne* для збереження оригіналу, що означає, що кохання для ліричного героя є найвищим проявом почуттів на землі.

(68) *The volcanoes are dim, and the stars reel and swim*

When the whirlwinds my banner unfurl (C, URL).

Згасає вулкан, коли ураган / Розгорне мою кирею (X, URL).

У перекладі поезії використано лексичну заміни епітета *volcanoes are dim* на метафору *Згасає вулкан* для точної передачі цього художнього засобу та для його найвищої ефективності на читача. Метафора *volcanoes are dim* відображає згасання почуттів ліричного героя.

(69) *I bring fresh showers for the thirsting flowers*

From the seas and the streams (C, URL).

Я свіжі краплини на гори й долини / Несу з морів, з океану (X, URL).

Метафоричний вираз *I bring fresh showers for the thirsting flowers / From the seas and the streams* відтворено за допомогою граматично-лексичної трансформації: *Я свіжі краплини на гори й долини / Несу з морів, з океану* для підсилення емоцій автора та для здійснення відповідного враження на читача.

(70) *I am the daughter of Earth and Water* (C, URL).

Мій батьківський клан — Земля й Океан (X, URL).

У перекладі метафора *I am the daughter of Earth and Water* відтворена за допомогою граматично-лексичної трансформації *Мій батьківський клан — Земля й Океан* для відтворення стилістики оригіналу.

(71) *Farewell? It ever fondest prayer*

For other's weal avail on high,

Mine will not all be lost in air,

But waft thy name beyond the sky.

Пробач! Якщо можуть до небес

Злітати молитви про інших,

Моя молитва буде там,

І навіть полетить за них!

Метафора *But waft thy name beyond the sky* відтворена за допомогою лексичної заміни, а саме конкретизації та граматичної заміни *І навіть полетить за них!* для точної передачі емоцій автора.

(72) Bloody tears at times

Can no longer say

Іноді криваві сльози мовчать

У цьому прикладі метафора *Bloody tears at times Can no longer say* відтворена за допомогою граматично-лексичної трансформації: *Іноді криваві сльози мовчать*. Антонімічний переклад допомагає відтворити адекватний зміст строфи.

(73) My soul nor deigns, nor dares complain,

Farewell! – Farewell! - Farewell!

Моя душа не гідна, не сміє скаржитися,

Пробач! - Пробач! - Пробач!

У цьому прикладі метафора *My soul nor deigns, nor dares complain* відтворена за допомогою лексичної заміни *Моя душа не гідна, не сміє скаржитися* для уточнення сказаного автором та адекватної інтерпретації для читача.

(74) To the fowl those fiery eyes now burned into my bosom's core (R, URL).

Ворону, що пік очима, мов жаринами двома (B, URL).

У відтворенні поезії використана конкретизація: загальне слово *the fowl* замінено видовим – *ворон* для уточнення сказаного автором. Таким чином, стилістичне забарвлення оригіналу збережено.

(75) And his eyes have all the seeming of a demon's that is dreaming (R, URL).

І подібний погляд має тільки демон, що дримає (B, URL).

У перекладі речення *And his eyes have all the seeming of a demon's that is dreaming* (А в його очах усе схоже на демона, який мріє) відтворено за допомогою граматично-лексичної трансформації *І подібний погляд має тільки демон, що дримає*. Слово *is dreaming*, що в оригіналі означає *мріяти*, замінено на слово *дримає*, що означає фазу напівсну. Отже, це допомагає дотриматися стилістики оригіналу.

(76) On the morrow he will leave me, as my Hopes have flown before (R, URL).

На світанку й ВІН піде, надій нема (B, URL).

У перекладі використано лексичної заміни слова *On the morrow* на слово: *На світанку*. В оригінальному тексті зазначено, що *as my Hopes have flown before/ як мої надії полетіли раніше*, а у перекладі вжито фразу *надій нема*, тобто використана граматично-лексична трансформація для адекватності перекладу.

(77) *And the silken, sad, uncertain rustling of each purple curtain* (R, URL).

І непевність висне німо, в шовку штор живе незримо (B, URL).

У перекладі речення *the silken, sad, uncertain rustling of each purple curtain* використано граматично-лексичну трансформація для передачі метафори *І непевність висне німо, в шовку штор живе незримо*. Отже, переклад не втрачає стилістичної забарвленості.

(78) *Thou saw the fields laid bare an' waste* (TM, URL).

Вже поле пустою лягло (DM, URL).

У перекладі речення *Thou saw the fields laid bare an' waste* використано граматично-лексичну заміну для передачі метафори: *Вже поле пустою лягло*. Цей прийом допомагає досягнути адекватного перекладу для українського читача.

(79) *Might I but moor — tonight —*

In thee! (WN, URL).

Я кину якір / У тобі! (ОДК, URL).

У перекладі оригінальна фраза *Might I but moor — tonight — / In thee!* / *Чи міг би я причалити - сьогодні вночі - / В тобі!* Відтворена за допомогою граматично-лексичної заміни для передачі метафори: *Я кину якір / У тобі!* Таким чином, зберігається вихідна ідея та стилістика тексту.

(80) *Wild nights — Wild nights! / Were I with thee / Wild nights should be / Our luxury!* (WN, URL).

О дикі ночі / В шумі вод! / Ті дикі ночі / — Наш клейнод! (ОДК, URL).

У перекладі фраза *wild nights* відтворено прийомом калькування: *дикі ночі*. В цьому випадку калькування допомагає відобразити точну образність та ідею строфи.

(81) *O my Luve is like a red, red rose* (RRR, URL).

Мов троянда червона, кохання моє (MPЧ, URL).

У перекладі речення *O my Love is like a red, red rose* використано граматично-лексичну заміну порівняльного звороту *Мов роза червона, кохання моє*. Це зроблено задля досягнення адекватності перекладу та для розуміння українського читача написаного.

(82) *And the rocks melt wi' the sun* (RRR, URL).

Й не кане пісок в забуття (MPЧ, URL).

У перекладі фраза *wi' the sun* була лексично замінена на *в забуття* для збереження стилістики.

(83) *While the sands o' life shall run* (RRR, URL).

Триватиме поки життя (MPЧ, URL)..

У перекладі фрази *While the sands o' life shall run* /*Поки біжить пісок життя* використано опущення слова *the sands* для досягнення адекватності перекладу та збереження стилістики вихідного тексту.

(84) *Till a' the seas gang dry* (RRR, URL).

Не висохнуть поки моря (MPЧ, URL).

Оригінальна фраза *Till a' the seas gang dry* /*Поки моря не висохнуть* перекладана прийомом граматичної перестановки *Не висохнуть поки моря*. Таким чином завдяки цьому прийому зберігається оригінальна образність тексту, яка в перекладі є зрозуміла українському читачеві.

Образні порівняння у поезії Дж. Байрона становлять найбільший інтерес для цього дослідження. Любов до жінки невід'ємна для Дж.Байрона від любові до свободи, людськості, від ідеалів боротьби. Наприклад:

(85) *She walks in beauty, like the night* (SWB, URL).

В красі гуляє тиха ніч (КГТН, URL).

Порівняльний зворот *like the night* відтворено розповідним реченням із епітетом *тиха ніч* за допомогою граматично-лексичної заміни для збереження образності тексту.

(86) *Where thoughts serenely sweet express /*

How pure how dear their dwelling place (SWB, URL).

Солодкі думи, мов пісні,

Невинні й дороги, мов мати (КГТН, URL).

Порівняння *pure how dear their dwelling place* відтворено порівняльним зворотом *мов мати* за допомогою граматично-лексичної заміни для збереження адекватності змісту для українського читача.

(87) Meeting your innocent look,

I was ashamed of the passion to whisper prayers.

To endure, forgive — teach me,

As in the days when you were with me.

And let earthly love rays

Hope will become unearthly. (НТ, 22).

Зустрівшись з вашим невинним поглядом,
мені було соромно за пристрасні молитви.

Витримувати, прощати — навчи мене,
як у ті дні, коли ти була зі мною.

Сподіваюсь, земні промені любові
стануть неземними.

Порівняння *And let earthly love rays Hope will become unearthly* відтворено за допомогою граматично-лексичної заміни: *Сподіваюсь, земні промені любові стануть неземними* для досягнення адекватності перекладу та правильної інтерпретації прочитаного українським читачем.

(88)... Above the earth

Raise our desires

With the help of love ...

In love, it is as if the sky is bringing
closer to the earth (НТ, 24).

Над землею

Піднімемось з нашими бажаннями

За допомогою любові ...

І ніби небо стає ближче
до землі.

Порівняння *it is as if the sky is bringing closer to the earth* відтворено за допомогою граматично-лексичної заміни: І ніби небо стає ближче до землі для збереження стилістики та правильної структури тексту.

(89) *In anguish, the rebellious heat does not quench,
Burns beyond the shadow of the grave,
And a hopeless flame to the dead
Holier than love for the living.* (НТ, 26).

*У тузі бунтарська спека не згасає,
горить поза тінню могили,
і безнадійне полум'я мертвим
Святіше за любов до життя.*

Порівняння *Holier than love for the living* відтворено за допомогою лексичної заміни Святіше за любов до життя для збереження ідеї та адекватності при перекладі.

(90) *The chest languishes from secret thoughts,
And these thoughts are like eternal poison, -
They cannot pass, they cannot sleep!* (G, 98).

*Голова нудиться від таємних думок,
І ці думки, як вічна отрута, -
Вони не дають заснути!* (Г, 24).

Порівняння у цьому прикладі *thoughts are like eternal poison* відтворено лексичним відповідником як вічна отрута для збереження рими та стилістики тексту.

(91) *I am silent, but a tear on my cheek will say
Oh woe, like a night living in darkness* (RAM, URL).

Я мовчу, але сльоза на щоці скаже

Ой горе, як ніч, що живе у темряві.

Порівняння у цьому прикладі *like a night living in darkness* відтворено лексичним відповідником Ой горе, як ніч, що живе у темряві для збереження ідеї оригінального тексту при перекладі.

(92) *With wings folded I rest, on mine aëry nest*

As still as a brooding dove (C, URL).

І сплю я тоді, як голубка в гнізді,

В безмежності золотій (X, URL).

Метафора-порівняння *As still as a brooding dove* відтворена лексичною заміною, а саме конкретизацією *як голубка в гнізді*.

(93) *Like a swarm of golden bees* (C, URL).

Як рій золотих бджіл

Метафора-порівняння *Like a swarm of golden bees* відтворена за допомогою лексичної заміни, а саме опущенням слова *golden*: *Як рій бджіл*. Це зроблено з метою збереження рими та ритміки вірша.

(94) *Like a child from the womb,*

like a ghost from the tomb (C, URL).

Як дитина з утроби матері,

як привид з могили

Метафора-порівняння *Like a child from the womb, like a ghost from the tomb* відтворена лексичною заміною, а саме додаванням *Як дитина з утроби матері, як привид з могили*. Саме цей прийом дозволяє зберегти вихідну ідею тексту.

(95) *How tearfully you tremble among the distant clouds!*

A companion of darkness, like a guardian of the night... (C, URL).

Як слізно тремтиш серед далеких хмар!

Супутник темряви, як охоронець ночі...

Порівняння *like a guardian of the night* відтворено лексичним відповідником: *як охоронець ночі*. Цей прийом дозволяє зберегти стилістику тексту при перекладі.

(96) *When the whirlwinds are at war with the abyss,
Like souls, in exile sorrow, excite,
 That carry me away from you (C, URL).*

Коли вихори воюють із безоднею,
як душі, у вигнанні скорботи,
 хвилі, які несуть мене від вас.

Порівняння *Like souls, in exile sorrow* відтворено лексичним відповідником: як душі, у вигнанні скорботи. Стилiстичне забарвлення та iдея при перекладі збережені при відтворенні цього художнього засобу.

(97)... *I'm tired - but I won't forget you,
Because I'm yours, not their.*

...я втомився, але я не забуду тебе,
тому що я твій, а не їхній.

Порівняння *Because I'm yours, not their* відтворено за допомогою буквального перекладу: тому що я твій, а не їхній. Цей прийом допомагає зберегти iдейність та лiричність автора.

(98) *With wings folded I rest, on mine aëry nest,
As still as a brooding dove (C, URL).*

...я відпочиваю,
 на моєму гнізді,

Тихий, як задумливий голуб

Порівняння *As still as a brooding dove* відтворено за допомогою буквального перекладу: Тихий, як задумливий голуб. Цей прийом дозволяє досягнути адекватного перекладу, зрозумілого для українського читача.

(99) *Higher still and higher
 From the earth thou springest
Like a cloud of fire (TS, URL).*

Все вище і вище

Ти відриваєшся від землі,

як вогняна хмара.

Порівняння *Like a cloud of fire* відтворено лексичною заміною: як вогняна хмара. Таким чином, образність строфи збережена та досягнена адекватність перекладу.

(100) *You were as tender as a willow*

That bends in a storm..(TS, URL).

Була ти ніжна, як верба

Що в бурю гнеться...

Порівняння *You were as tender as a willow* відтворено за допомогою конкретизації: Була ти ніжна, як верба. Такий прийом уточнення дозволяє досягнути адекватного перекладу, зрозумілого для українського читача.

Висновки до розділу 3

1. Визначено, що в англійській та українській мовах багато схожих тропів, проте, у перекладі виникають проблеми на рівні мови та культурної традиції, пов'язані з конкретними висловами. Це частково обумовлено існуванням певних переваг в рамках того чи іншого тропу. У їх перекладі виникають проблеми, пов'язані зі збереженням сенсу, образності, емоційно-оцінної інформації, способу опису ситуації і вираженості сем, а також елементів тропів.

2. На основі проведеного аналізу творів романтиків були виділені наступні тенденції перекладу оксюморона, метафори та порівнянь:

- Лексичні заміни;
- Лексико-граматичні заміни;
- Лексико-семантичні заміни;
- Стилiстичні заміни;
- Калькування;
- Буквальний переклад тропу.

3. Аналіз перекладацьких стратегій показує, що не завжди буває достатнім передати тільки загальний зміст тропу. Дійсно, є низка можливостей перетворити вихідний вираз з більшими чи меншими втратами, але важливо, щоб перекладацьке рішення приймалося з урахуванням риторичного навантаження тропу, і, якщо троп оригіналу зберегти не вдається, при необхідності, слід знайти спосіб компенсувати втрати.

ВИСНОВКИ

У роботі визначено, що романтична поезія – це поезія епохи романтизму XVIII ст., митці якої пропагували ідеї протилежні попередній добі Просвітництва. Поети за допомогою художнього слова намагаються повернути людину до природи, до джерела всього живого. Романтики, стомлені боротьбою за розум і безкінечні пошуки істини, вирішують відмовитися від розумного та раціонального і обійняти в красу.

Задля передачі романтичного в поезії поетів-романтиків, а саме відтінок містичності, елементи таємниці, свободу поетичного слова, використовуються метафори, образи, символи та словниковий запас у фігуративній мові. Таким чином, вірші, в яких поети використовують мову за допомогою фігуративних засобів, забезпечують занурення читача в романтичну добу.

Визначено, у творчості поетів-романтиків В. Вордсфорта, Дж. Байрона, Дж. Кітса найчастотнішими стилістичними засобами є оксюморон, метафора та порівняння.

Слід зазначити, що аналіз англійських романтичних текстів XIX століття та їх перекладів на українську мову, дозволяє визначити деякі тенденції щодо перекладацьких трансформацій. Так, у перекладі оксюморона спостерігається тенденція до відтворення інтерпретацією а, отже, до більш частотої заміни граматичної конструкції, що, ймовірно, викликано метою зберегти риму. Як наслідок, в поезії досить часто спостерігається введення оксюморонів у інших місцях тексту, що може помилково сприйматися як спотворення форми або змісту твору. Саме тому у його перекладі вкрай рідко використовується стратегія дослівного перекладу.

Визначено, що метафора є найпотужнішим і дуже широко задіяним риторичним засобом у творчості англійських романтиків (В. Вордсфорта, Дж. Байрона, Дж. Кітса). У порівнянні оригіналу і перекладу виявляється той факт, що в тексті перекладу частіше використовується буквальне вираження сенсу, а в

тексті оригіналу — алегоричне, що часто розгортається із концептуальних метафор. Метафора, будучи найбільш поширеним тропом, найчастіше зберігається у перекладі. При цьому, в процесі перекладу метафори найбільш часто використовується саме стратегія дослівного перекладу, що, ймовірно, пов'язано з бажанням перекладачів зберегти образ і ідеї, закладені автором, для якомога повнішої відповідності ідеям романтизму.

З'ясовано, що порівняння у переважній більшості випадків зберігаються у перекладі. Оскільки образні порівняння в англійській мові найчастіше вводяться сполучниками, то на українську мову вони нерідко перекладаються за допомогою стратегії перекладу інтерпретації, а саме з використанням граматичних замінів і вводяться еквівалентними сполучниками *як, подібно, ніби*. Варто відзначити, що українській мові властива побудова порівняльних зворотів формами орудного відмінка, що також досить часто застосовується перекладачами в якості вищезазначених граматичних трансформацій.

SUMMARY

Poetry can be considered a climax of the literature development, presenting the highest degree of creativity of the artist. The most crucial component of poetic work is a specific, characteristic organization of a set of lexical units. The word affects its overall aesthetic value and uniqueness. Thus, given that the main functions of the selected lexical units are not only communicative but also aesthetic, the word in the poetic context conveys artistic and stylistic components together with their inherent emotional, expressive-colored images. Therefore, in the translation of a poetic work, it is not enough to take into account the peculiarities of the original language, as this will not ensure adequate transmission of the content and value of the material. A qualified approach is needed to achieve communicative-pragmatic equivalence of two texts of the original language and the language of translation. It is for this purpose that translation transformations are used during translation.

The problem of translating a poetic work is that lexical units are revealed only when the translator considers the work's holistic context. In favor, the stylistic means in his organization help to rethink the meaning of words, phrases, and syntactic structures. Thus, lexical units can acquire additional definitions together with their stylistic values. Linguistic and extralinguistic factors cause a shift in the semantic nature of the token, which, in turn, develops an entirely different meaning and essence and becomes an important artistic and symbolic component of the ideological and aesthetic structure of the poetic context.

The study of the language of Romantic poetry helps to observe and explore the features of lexical and stylistic devices because, for romantic poets, feelings are the highest value. To convey their emotions, they resort to a large number of linguistic means.

The study's relevance is due to the emergence of conceptual issues to assess the reproduction of romantic images. The search for a generally accepted method of translation analysis of the romantic vision and determining the adequacy of its translation

necessitates the development of methodological principles for the interpretation of the romantic figurative component.

The research examines the lexical and stylistic means of creating a romantic in poetic discourse and their transmission in Ukrainian translations.

The following tasks are set and solved in accordance with the goal:

- 1) to determine the role of lexical and stylistic means in the poetic discourse of romanticism;
- 2) to identify the specifics of translation of poetic texts; to clarify the peculiarities of the poetry of the Romantic period as a literary trend;
- 3) to analyze the peculiarities of the translation of a poetic text on the material of Ukrainian translations of English lyrics; to study the lyrics of J. Byron in Ukrainian translations;
- 4) to identify problematic boundaries of translation of works of a particular type and options for solving a specific translation problem.

The study material comprises several poetic works of English romantics (J. Byron, Edgar Allan Poe, Robert Burns, John Keats, William Wordsworth, etc.).

Research methods: a critical analysis of theoretical works. It is based on the theory of translation, comparative analysis of language units of the source text and the translated text (lexical-semantic, structural-syntactic and contextual).

It is noted that romantic poetry is a trend in poetry that seeks formal freedom, enhances the emotional effect, and uses ancient and folklore sources to create poetic texts.

Romantic poets take as their primary source nature-oriented folk tales and. Since this poetry was created by ordinary people, poorly educated peasants who exist in the realities of villages, it can be argued that romantics act and express themselves in the role of these ordinary people, unlike other literary trends that promoted the educated and elite part of society. In turn, nature, being their essential source for inspiration and creation of poetic texts, occupies a higher place than the needs and opinions of community, culture, traditions, and emotions. These aspects, of course, influenced the language and style of the romantic authors they use in their works. Poetic romantic texts are identified with a

living organism. The art form, in turn, is interpreted not as an external component of the content and content of the poem but as something that sprouts from its depths and is inextricably linked with it.

The first section identifies the specifics of the translation of poetic texts. It is noted that the translator must take into account such essential details of the translation of the poetic text as the selection of equivalent language units and compliance with the authenticity of the translation, rhyme, if any, rhythm, melody, which is sometimes completely different due to genealogical features of languages, preservation of artistic means and techniques, actually the structure or configuration of a given text.

The section also identifies the features of poetry of the Romantic period as a literary movement. It is noted that romanticism is a literary trend that covered the end of the eighteenth — beginning of the nineteenth century. First of all, it is an international artistic and philosophical movement that proclaimed a rethinking of the fundamental ways of thinking in Western cultures about themselves and the world around them.

The second section reveals the figurative devices and means of the romantic poetic text on the material of Ukrainian translations of English poets. It is noted that Ukrainian translators of the XIX-XX centuries often turned to the famous English romantic poet J. Byron. Although they lived at different times and in other conditions, the English poet and Ukrainian translations have much in common. Although the works differ in worldview, we can trace the similarity of ideas and characters. Ukrainian translators try to answer philosophical questions: what is the meaning of human existence, is it possible to achieve harmony between life and knowledge.

The third section analyzes a comparative-typological analysis of floristic metaphors in English lyric poetry and its Ukrainian translations. Based on the study, it becomes evident that in the space of the original poetic texts of J. G. Byron and their translations into Ukrainian, there are four main metaphorical fields: EARTH, WATER, AIR, and FIRE, which together are their metaphorical networks structure, the metaphorical picture of the world in the lyrics of the great romantic. However, despite the almost complete reproduction of Byron's original metaphorical fields and most of their constituent

networks, the Ukrainian tradition shows variations in filling these networks with symbolic concepts.

Kulish, Zerov, T. Kisilova, G. Kochura, V. Mysyk, V. Marach, etc. Ukrainian translators have resorted to excessive domestication in translations of romantic lyrics. However, their choice is always motivated by certain features of the original text, particularly the frequent need to compensate for differences between languages.

The third section, identifies the translation transformations for conveying figurative devices and means of the given poetic materials.. Byron, Edgar Allan Poe, Robert Burns, John Keats, William Wordsworth, the romantic image was preserved, it is clear and close to Ukrainian speakers; the original metaphor is replaced by an equivalent metaphor; metaphor is translated by comparison; the metaphorical image is preserved with an addition that explains the information; the metaphor is translated by paraphrasing.

The romantic image is reproduced by preserving the structure of the original as a subject basis for the reader's interpretation. Translators build the image by re-expressing the unity of the elements of the original art system. In addition to the transfer of semantics, the reproduction of the structure of the image involves taking into account other critical structural elements — stanzas, rhythm, sound.

The Ukrainian translation preserves the hierarchy of the structure of the romantic image of the English-language work, which is determined by the contractual relations of the dominant with other components of the image. The translation guideline is to convey the connections of the meaning-forming dominant with the text elements holistically. Reproducing a multifaceted romantic image, the translator considers such structural dominants as emotionality, metaphor, symbolism, and sound.

The translation method varies depending on the specifics of the romantic image, but some aspects of interpretation remain constant due to the individuality and professional beliefs of the translator. Poetic traditions influence the verbalization of the original works — the romantic image is built with an ideological, semantic, and stylistic approach to the artistic concept.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Актуальні проблеми навчання іноземних мов та перекладу : матеріали Міжнародної наук.-практич. конф.: тези доповідей. Київ: КНЛУ, 2013. 130 с.
2. Актуальні проблеми філології та перекладознавства : зб. наук. пр. Вип. 8 /ред.: Ю.П. Бойко, О.В. Ємець. Хмельницький: ХНУ, 2015. 148 с.
3. Алимов В.В. Теория перевода: Пособие для лингвистов-переводчиков. URL: <http://www.twirpx.com/file/1792674/>.
4. Арнольд И. В. Стилистика современного английского языка: Стилистика декодирования. Ленинград: Просвещение, 1981. 295 с.
5. Арнольд И. В. Стилистика. Современный английский язык: Учебник для вузов. 4-е изд., испр. и доп. Москва: Флинта: Наука, 2002. 384 с.
6. Бархударов Л. С. Язык и перевод. Москва: Международные отношения, 1975. 9 с.
7. Беляева Е.И. Взаимодействие лингвистических и экстралингвистических факторов при определении семантики слова. Аспекты семантического изучения романских и германских языков. 2006. № 15. С. 9 —15.
8. Виноградов Е. И. Введение в переводоведение. Москва: РАО, 2001. 9 с.
9. Гальперин И. Р. Стилистика английского языка. Москва: Высшая школа, 1981. 316 с.
10. Гинзбург Р. З., Хидекель С. С., Князева Г. Ю., Санкин А. А. Лексикология английского языка. 2-е изд., испр. и доп. Москва: Высш. школа, 1979. 269 с.
11. Голубенко Н. І. Когнітивні особливості перекладу художнього тексту. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2019. № 38. Том 1. С. 134 —137.
12. Голубовська І. В. Практична стилістика української мови. Житомир: Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2010. 124 с.

13. Гордієнко Н. М. Поняття перекладацької еквівалентності як центральна проблема теорії художнього перекладу // Матеріали за 8-а міжнародна научна практична конференція «Найновітє научні постиження». Том 18. Філологічні науки. Софія : «Бял ГРАД-БГ» ООД, 2012. 104 с.

14. Горина Е. В. Дискурс інтернета: определение понятия и методология исследования. *Филологические науки. Вопросы теории и практики*. 2014. № 11 (41): в 2-х ч. Ч. II. С. 64—67.

15. Жураківська Н. М. Мистецтво поетичного перекладу (філософський аспект). *Вісник Київського національного університету*. 2012. Том 2. №1. С. 7—13.

16. Загоровская О. В. Образный компонент в значении слова. *Лексические и грамматические компоненты в семантике языкового знака*. 2002. № 21. С. 16—20.

17. Іваніна Т. В. Теорія та практика перекладу. Навчальний посібник для студентів четвертого курсу всіх форм навчання спеціальності «Мова та література». Запоріжжя, 2010. 32 с.

18. Кияк Т. Р., Огуй О. Д., Науменко А. М. Теорія та практика перекладу. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Вінниця: Нова Книга, 2006. 592 с.

19. Коломієць Л. В. Концептуально-методологічні засади сучасного українського поетичного перекладу (на матеріалі перекладів з англійської, ірландської та американської поезії); Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка: Київ, 2002. 521 с.

20. Комиссаров В. Н. Лингвистика перевода. Москва: Наука, 1980.

21. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты). Учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз.. Москва: Высшая школа, 1990. 253 с.

22. Коптілов В. В. Теорія і практика перекладу. Київ: Юніверс, 2002. 280 с.

23. Корунець І. В. Порівняльна типологія англійської та української мов: навч. посіб. Вінниця: Нова Книга, 2003. 464 с.

24. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад). Вінниця: Нова Книга, 2003. 274 с.
25. Кухаренко В. А. Практикум по стилістиці англійського мови. Москва: Наука, 2009. 184 с.
26. Кушнір Г. К. Перекладацькі трансформації та їх класифікація // *Studia Lingua: актуальні проблеми лінгвістики і методики викладання іноземних мов*. Київ: КНУ ім. Т. Шевченка, 2011. С. 351—358.
27. Лазаренко Л.М. Вступ до перекладознавства. Курс лекцій. Маріуполь, 2004. 139 с.
28. Латышев Л. К. Технология перевода. Москва: Академия, 2007. 320 с.
29. Леонтьев, А.Н. Особенности поэтического перевода / *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2010. С. 50 — 57.
30. Лосев А. Ф. Проблемы художественного стиля. Киев: Перун, 1994. 275 с.
31. Лосев А. Ф. Проблемы художественного стиля. Киев: Перун, 1994. 275 с.
32. Лукьянова Н. А., Черемисина М. И. Образность как характеристик значения слова. Синтаксическая и лексическая семантика. Новосибирск: ПАО, 1986. С. 165–168.
33. Максимов С. Є. Практичний курс перекладу (англійська та українська мови). Теорія та практика перекладацького аналізу тексту для студентів факультету перекладачів. Київ: Ленвіт, 2012. 203 с.
34. Максимов С. Є. Практичний курс перекладу (англійська та українська мови). Теорія та практика перекладацького аналізу тексту для студентів факультету перекладачів та факультету заочного та вечірнього навчання. Київ: Ленвіт, 2006. 157 с.
35. Миропольська Н. Є. Мистецтво слова в структурі художньої культури мови: теорія і практика. Київ: Наука, 2002. 204 с.

36. Михайленко О. О. Прийом перекладу як один з основних елементів техніки перекладу. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2012. № 13 (248). С. 201–208.
37. Найда Ю. К науке переводить. *Вопросы теории перевода в зарубежной лингвистике*. Москва: Международные отношения, 1978. С. 115–136.
38. Некряч Т.Є. Через терни до зірок: труднощі перекладу художніх творів. Вінниця: Нова кн., 2008. 200 с
39. Ольховська А. С. Основи професійної майстерності перекладача: [навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів за спеціальністю «Переклад» (англійська мова)]. Харків: Видавництво ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. 132 с.
40. Паршин А. Теория и практика перевода. Санкт-Петербург: 2003. 203 с.
41. Потебня А. А. Эстетика и поэтика. Москва: Искусство, 1976. 616 с.
42. Рецкер Я. И. Теория перевода и переводческая практика. Москва: Р. Валент, 2007. 244 с.
43. Солодуб Ю. П. Теория и практика художественного. Москва: Академия, 2005. 304с.
44. Солодуб Ю. П. История зарубежной литературы: Западноевропейский и американский реализм. Москва: Академия, 2005. 384 с.
45. Терехова С. І. Основи перекладознавства: Навч. посібн. для студентів ВНЗ зі спеціальності “Переклад”. Вид. 2-ге, випр. і доповн. Київ: КНЛУ, 2014. 248 с.
46. Томашевский Б. В. Теория литературы. Поэтика: Учеб. Пособие / вступ. статья Н. Д. Тамарченко; комм. С. Н. Бройтмана при участии Н. Д. Тамарченко. Москва: Аспект Пресс, 1999. 334 с.
47. Умарова Х. Г. Поэтический текст как объект перевода. Лингвостилистические особенности поэтического текста.
URL: <http://www.litways.ru/walls-134-1.html>

48. Федоров А. В. Основы общей теории перевода (лингвистические проблемы). Москва: Филология Три, 2003. 414 с.
49. Швейцер А. Д. Теория перевода. Статус, проблемы, аспекты. Москва: Либроком, 2009. 215 с.
50. Baker M. Towards a methodology for investigating the style of a literary translator. *Target*, 2004. Vol. 12. No. 2. P. 241—266.
51. Baker M., Malmkjær K. *Routledge encyclopedia of translation studies*. London: Routledge, 2000. 654 p.
52. Berlin I. *The Roots of Romanticism*. Princeton University Press, 1999. 171 p.
53. Blanning T. *The Romantic Revolution: A History*, Modern Library Paperback Edition, 2012. 288 p.
54. Carpuat M. Connotation in Translation. *Proceedings of the 6th Workshop on Computational Approaches to Subjectivity, Sentiment and Social Media Analysis (WASSA 2015)*, Lisboa, Portugal, 17 September, 2015. Lisboa, 2015. P. 9–15.
55. Cranston M. *The Romantic Movement*, Blackwell Publishers, 1994. 176 p.
56. DiMarco C. Stylistic choice in machine translation: URL: <http://www.mtarchive.info/AMTA-1994-DiMarco.pdf>
57. Eco U. *Experiences in Translation*. Toronto: University of Toronto Press, 2001. 132 p.
58. Foolen A. The expressive function of language: Towards a cognitive semantic approach. URL: http://www.ru.nl/publish/pages/584776/the_expressive_function_of_language.pdf
59. Forest P. *The Ideology of Imagination: Subject and Society in the Discourse of Romanticism*. Stanford University, 1995. 231 p.
60. Garrido P. *Los orígenes del Romanticismo*. Barcelona: Labor, 1968. 183 p.
61. Gile D. Basic concepts and models for interpreter and translator training. Amsterdam; Philadelphia: John Benjamins Pub. Co, 2009. Vol. 15. 283 p.

62. Gusakova N., Ogneva E., Boichuk I. Linguo-cultural aspects of crosscultural communication. *Russian Linguistic Bulletin*. 2017. Vol. 2 (10). P. 9–11.
63. Jakobson R. *On Linguistic Aspects of Translation/The Translation Studies Reader*. London, New York: Routledge, 2000. 539 p.
64. Kövecses Z. *Metaphor and Emotion: Language, Culture, and Body in Human Feeling*. Cambridge: Cambridge University Press, 2003. 223 p.
65. Mayer H. *El romanticismo. Tradición y revolución*. Madrid: Visor, 1992. 482 p.
66. Missikova G. *Interfaces in Stylistics: Aspects of Style in Translation. Topics in Linguistics*. 2009. Vol. 3. P. 32—35.
67. Nida E. A., Taber C. R. *Theory and practice of translation*. Netherlands: BRILL, 2003. 218 p.
68. Sapir E. *Language: An Introduction to the Study of Speech*. New York: Harcourt Brace Jovanovich, 1921. 125 p.
69. Sebold, Russell. *De ilustrados y románticos*. Madrid: El Museo Universal, 1992. 228 p.
70. Trappes-Lomax H. *Discourse Analysis. The Handbook of Applied Linguistics* / ed. by A. Davies, C. Elder. Malden, Oxford: Blackwell, 2004. P. 133–164.
71. Tytler A. F. *Essey on the principles of translation*. London, 1971. 451 p.
72. Venuti L. *The Translator's Invisibility: A History of Translation*. London: Routledge, 1995. 324 p.
73. Venuti L. *Translation Changes Everything: Theory and Practice* / Lawrence Venuti. London, New York: Routledge, 2012. 288 p.
74. Yemets A.V. *English Stylistics: Interpretation and Translation Aspects* / A. V. Yemets. Хмельницький: ХНУ, 2014. 70 с.
75. Zavala I. *Románticos y socialistas*. Madrid: Siglo XXI, 1972. 251 p.

СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. (АЛЭС) Арутюнова Н. Д. Дискурс. Лингвистический энциклопедический словарь Москва: Сов. Энциклопедия, 1990. С. 136–137.
2. (АУС) Англо-український словник: більше 100 000 слів (350 000 варіантів перекладу) / за ред. проф. Гороть Є. І. Вінниця: Нова Книга, 2006. 1700 с.
3. (СЛТ) – Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов. Москва: Советская энциклопедия, 1969. 608 с.
4. (ССЛТ) – Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля-К, 2006. 716 с.
5. (СССЛ) – Современный словарь-справочник по литературе / сост. и научн. ред. С. И. Кормилов. Москва: Изд-во «Олимп», 1999. 699 с. (ЭС) – Эстетика: словарь / под общ. ред. А. А. Беляева. Москва: Политиздат, 1989. 445 с.
6. (ЕВ) – The Editors of Encyclopedia Britannica. «Romanticism». Encyclopedia Britannica, Encyclopedia Britannica, Inc., 19 Nov. 2019, URL: <https://www.britannica.com/art/Romanticism>.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНИХ МАТЕРІАЛІВ

1. (ДО) – Джон Кітс. До Осені / пер. О. Меньшов. URL: <http://www.gak.com.ua/creatives/2/45149> (дата звернення: 10.12.2020).
2. (КГТН) – Лорд Байрон. В красі гуляє тиха ніч. URL: <http://www.poetryclub.com.ua/printpoem.php?id=636226>
3. (КСМЛМ) – Дж. Байрон. Коли сниться мені, що ти любиш мене / пер. Леся Українка. URL: <https://www.l-ukrainka.name/uk/Transl/Byron.html>
4. (Н) – Вільям Вордсворт. Нарциси / пер. Н. Агаджанян. URL: https://md-eksperiment.org/etv_page.php?page_id=249&album_id=36&category=Library
5. (ОНБСРД) – Вільям Вордсворт. Ода. Натяки безсмертя у спогадах раннього дитинства / пер. Р. Кисельов. URL: <http://www.gak.com.ua/creatives/2/99>
6. (ОС) – Джон Кітс. Ода солов'ю / пер. В. Марач. URL: <http://maysterni.com/publication.php?id=11101>
7. (СВ) – Самійленко В. Вірші. URL: <https://onlyart.org.ua/poets/virshivolodymyra-samijlenka/>
8. (С) – Percy Bysshe Shelley. The Cloud. URL: <https://www.poetryfoundation.org/poems/45117/the-cloud-56d2247bf4112>
9. (СЖ) – Вільям Вордсворт. Самотня жниця / пер. В. Марач. URL: <http://maysterni.com/user.php?id=629&t=1&rub=126&sf=1>
10. (СН) – Вільям Вордсворт. Семірко нас / пер. О. Мокровольський. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=215>
11. (СНВМ) – Вільям Вордсворт. Сонет, написаний на Вестмінстерському мості 3 вересня 1803 року / пер. Ю. Швайдак. URL: http://www.ae-lib.org.ua/texts/wordsworth_poetry_ua.htm
12. (ФК) – Персі Біші Шеллі. Філософія кохання / пер. О. Тільна. URL: <http://www.ukrcenter.com/%D0%9B%D1%96%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0/%D0%9F%D0%B5%D1%80%D1%81%D1%96->

%D0%91%D1%96%D1%88%D1%96-

%D0%A8%D0%B5%D0%BB%D0%BB%D1%96/82890-

1/%D0%A4%D1%96%D0%BB%D0%BE%D1%81%D0%BE%D1%84%D1%96%D1

%8F-%D0%BA%D0%BE%D1%85%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F

13. (X) – Персі Біші Шеллі. Хмара / пер. В. Мисик. URL:
<https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=4389>

14. (IWLC) – William Wordsworth. I Wandered Lonely as a Cloud. URL:
<https://www.poetryfoundation.org/poems/45521/i-wandered-lonely-as-a-cloud>

15. (LP) – Percy Bysshe Shelley. Love’s Philosophy. URL:
<https://www.poetryfoundation.org/poems/50262/loves-philosophy>

16. (OIIREC) – William Wordsworth. Ode on Intimations of Immortality from
Recollections of Early Childhood. URL:
<http://www.victorianweb.org/previctorian/ww/intimationstxt.html>

17. (OTN) – John Keats. Ode to a Nightingale. URL:
<https://www.poetryfoundation.org/poems/44479/ode-to-a-nightingale>

18. (TR) – Lord Byron. To Romance. URL: <http://www.englishpoetry.ru/PoemE.php?PoemId=220>

19. (SR) – William Wordsworth. The Solitary Reaper. URL:
<https://www.poetryfoundation.org/poems/45554/the-solitary-reaper>

20. (SWB) – Lord Byron. She Walks in Beauty. URL:
<https://www.poetryfoundation.org/poems/43844/she-walks-in-beauty>

21. (TA) – John Keats. To Autumn. URL:
<https://www.poetryfoundation.org/poems/44484/to-autumn>

22. (TS) – Percy Bysshe Shelley. To a Skylark. URL:
<https://www.poetryfoundation.org/poems/45146/to-a-skylark>

23. (WAS) – William Wordsworth. We Are Seven. URL:
<https://www.poetryfoundation.org/poems/52298/we-are-seven>

24. (ISTPULH) – John Keats. I Stood Tip-Toe upon a Little Hill. URL:
<https://www.bartleby.com/100/383.29.html>

25. (TOLCP) – John Kits. To One Who Has Been Long in City Pent. URL:
<https://www.poetryfoundation.org/poems/44486/to-one-who-has-been-long-in-city-pent>

ДОДАТОК

Лексико-стилістичні засоби створення романтичного у поетичному дискурсі
та їх передача в українськомовних перекладах

	Текст оригіналу	Текст перекладу
1.	<i>Full of <u>sweet desolation</u> – / <u>balmy pain</u> (ISTPULH, URL)</i>	Солодке оп'яніння – спокійний біль.
2.	<i>Fatigued he sinks into some pleasant lair / Of wavy grass, and reads a debonair / And gentle tale of <u>love and languishment</u>? (TOLCP, URL).</i>	У хвилях трави тонути як ніби в водах, / І слухати про <u>любов та смуток</u> розповідь природи (переклад наш – С.Ю.)
3.	<i>I <u>loved her</u>, and <u>destroy'd her</u> (M, URL).</i>	Я <u>любив</u> її і <u>вбив</u> ! (М, 23).
4.	<i>Parent of golden dreams, / Romance! (TR, URL).</i>	<u>Володарко дитячих мрій, / Царице втіхи і добра!</u> (ДВ, URL).
5.	<i>At length, <u>in spells no longer bound</u>, / I break the fetters of my youth (TR, URL).</i>	Та я здолав завісу чар, / П'янкої музики мотив (ДВ, URL).
6.	<i>Not with my hand, but <u>heart which broke her heart</u>; / It gazed on mine, and wither'd (M, URL).</i>	Не рукою – серцем, / <u>Яке навек розбило серце їй</u> : / Воно в моє заглянуло й зів'яло (М, 24).
7.	<i>I have shed / Blood, but <u>not hers - and yet / her blood was shed</u> – / I saw, and could not stanch it (M, URL).</i>	Пролив я кров, хай не її, та все ж <u>Була пролита кров</u> (СВ, 24).
8.	<i><u>The Rapture of the Repose</u> (G, 75).</i>	<u>Захоплений умиротворенням</u> (Г, 24).

9.	<i>The fearful bloom</i> (G, 96).	<u>Страшне цвітіння</u> (Г, 23).
10.	<i>So coldly sweet, so deadly fair</i> (G, 92).	Така вона <u>холодна</u> , та все ж <u>прекрасна</u> (Г, 28).
11.	<i>A night-beam Sorrow watcheth to behold</i> (STS, 32).	Зірка минулого так в горі мені видна.
12.	<i>She is silent, / And in that silence/ I am more than answer'd</i> (A, 47).	Вона мовчить і цим <u>мовчанням</u> вона <u>сказала</u> все.
13.	<i>The chest languishes from secret thoughts And these thoughts are eternal poison</i> (G, 98).	Серце переповнюється таємними думками, / І ці <u>думки</u> – <u>вічна отрута</u> (Г, 28)
14.	<i>O let me for one moment touch her wrist</i> (TA, URL).	Якби ж мені до її душі доторкнутись!
15.	<i>Season of mists and mellow fruitfulness / Close bosom-friend of the maturing sun</i> (TA, URL).	Сезон дощів, плодів утворення вінець / Та сонце його – друг, як <u>нерозливвода</u> (ДО, URL).
16.	<i>To bend with apples the moss'd cottage-trees, / And fill all fruit with ripeness to the core</i> (TA, URL).	Зігнути яблунь <u>гілки вербною дугою</u> , / Та зрілість плоду соковиту влити до ядра (ДО, URL).
17.	<i>Sometimes whoever seeks abroad may find / Thee sitting careless on a granary floor</i> (TA, URL).	І навіть той із шукачів, який пливе за море, / <u>Знайде тебе у клуні для зерна</u> (ДО, URL).
18.	<i>To swell the gourd, and plump the hazel shells</i> (TA, URL).	Ядро ліщини стигло, <u>аж тріщало в шкарлупах</u> (ДО, URL).
19.	<i>And full-grown lambs loud bleat from hilly bourn</i> (TA, URL).	А потім диригент позве ягнят – ті <u>голосні базіки</u> (ДО, URL).

20.	<i>Drows'd with the fume of poppies</i> (TA, URL).	Лунав над главами у маків безголосих (ДО, URL).
21.	<i>For summer has o'er-brimm'd their clammy cells</i> (TA, URL).	До вулика носили мед, й складали в стільниках (ДО, URL).
22.	<i>Thy hair soft-lifted by the winnowing wind</i> (TA, URL).	Де м'яко грає вітер у волоссі (ДО, URL).
23.	<i>Than the soft rustle of a maiden's gown</i> (TA, URL).	Тихе шарудіння дівочої сукні.
24.	<i>Spare the next swath and all its twined flowers: / And sometimes like a gleaner thou dost keep</i> (TA, URL).	Ти вже вкладаєш до валка медовий сніп, / Та квіти польові натхненно зберігаєш (ДО, URL).
25.	<i>Never did sun more beautifully steep / In his first splendour, valley, rock, or hill / Ne'er saw I, never felt, a calm so deep!</i> (CUWB, URL).	А сонце в небі – яскраве як ніколи / У блисках його перших купаються пагорби, кручі і галявини / Ніколи не бачив я / І ніколи ще не відчував – такого безоднього спокою! (переклад наш – Ю.С.).
26.	<i>I wandered lonely as a cloud / That floats on high o'er vales and hills, When all at once I saw a crowd, / A host, of golden daffodils</i> (IWLC, URL).	Як хмара, що витає понад схилами й гаями / Я в роздумах провів багато днів / Коли умить перед очами / Нарцисів край замерехтів (Н, URL).
27.	<i>Besides the lake, beneath the trees / Fluttering and dancing in the breeze / Continuous as the stars that shine / And twinkle on the Milky Way</i> (IWLC, URL).	Наче зорі, що сяють, безперервні / Простяглись у лінію широку / Мов Чумацький шлях (Н, URL).
28.	<i>The waves beside them danced; but they / Out-did the sparkling waves in glee</i> (IWLC, URL).	В танок і хвилі ось ідуть, / Вони ж за хвилі веселіші (Н, URL).
29.	<i>Where are the songs of spring? / Ay, Where are they?</i> (TA, URL).	Де співи весняні? Ах, де той чар? (ДО, URL).

30.	<i>When the stars threw down their spears / And water'd heaven with their tears: / Did he smile his work to see? / Did he who made the Lamb make thee? (T, URL).</i>	<u>Коли жбурнули зорі стріли, / А їхні сльози небо вмили, / Чи він всміхнувся на вислід дня — / Той, хто створив тебе й ягня? (T, URL).</u>
31.	<i>I am silent, but a tear on my cheek will say / Oh woe, like a night living in darkness. (C, URL).</i>	<u>Я мовчу, але сльоза на щоці скаже</u> <u>Ой горе, як ніч, що живе у темряві.</u>
32.	<i>In the forests of the night (T, URL).</i>	<u>В темних нетрях серед ночі (T, URL).</u>
33.	<i>What immortal hand or eye, / Dare frame thy fearful symmetry? (T, URL).</i>	<u>Сили грізної вірець, / Хто безсмертний твій творець? (T, URL).</u>
34.	<i>And when thy heart began to beat, / What dread hand? & what dread feet? (T, URL).</i>	<u>Яке ковадло? / Що за сила/</u> <u>Смертельний жах в кулак схопила? (T, URL).</u>
35.	<i>Hail to thee, blithe Spirit! (TS, URL).</i>	<u>Привіт тобі, блаженний дух!</u>
36.	<i>Higher still and higher / From the earth thou springest / Like a cloud of fire (TS, URL).</i>	<u>Вище і вище / Від землі ти відриваєшся, / Як хмара вогню.</u>
37.	<i>In the golden lightning / Of the sunken sun, / O'er which clouds are bright'ning, / Thou dost float and run; / Like an unbodied joy whose race is just begun (TS, URL).</i>	<u>В золотому сяйві / Потонулого сонця, / Над яким виблискують хмари, / Ти тріпочиш і біжиш, / Як безтілесна радість, чия раса тільки почалася.</u>
38.	<i>Like a Poet / hidden In the light of thought (TS, URL).</i>	<u>Як поет, прихований / У світлі думки.</u>
39.	<i>What objects are the fountains / Of thy happy strain? / What fields, or waves, or mountains? / What</i>	<u>Що є джерелом / Твоїх щасливих щебетань? / Які поля, чи хвилі, або гори? / Які образи неба або долини? (ДС, URL).</u>

	<i>shapes of sky or plain?</i> (TS, URL).	
40.	<i>Where thoughts serenely sweet express / How pure how dear their dwelling place</i> (SWB, URL).	Солодкі думи, мов пісні, / <u>Невинні й дорогі, мов мати</u> (КГТН, URL).
41.	<i>She walks in beauty, like the night</i> (SWB, URL).	В красі гуляє <u>тиха ніч</u> (КГТН, URL).
42.	<i>In anguish, the rebellious /heat does not quench, / Burns beyond the shadow of the grave, / And a hopeless flame to the dead / <u>Holier than love for the living.</u></i> (HT, 26).	У тузі бунтарська спека не згасає, / горить поза тінню могили, / і безнадійне полум'я мертвим / <u>Святіше за любов до життя</u>
43.	<i>Above the earth / Raise our desires / With the help of love ... / In love, <u>it is as if the sky is /bringing/ closer to the earth</u></i> (HT, 24).	Над землею / Піднімемось з нашими бажаннями / За допомогою любові ... / <u>Це ніби небо наблизити до землі</u>
44.	<i>Forlorn! <u>the very word is like a bell</u> / To toll me back from thee to my sole self!</i> (OTN, URL).	Забутих! Слово це мене, <u>мов дзвін</u> , / Верта від тебе знов до самоти (OC, URL).
45.	<i>My heart aches, and a drowsy numbness pains / My sense, as though of hemlock I had drunk</i> (OTN, URL).	У серці біль, а в голові хмільна / Спустошеність, <u>неначе пив дурман</u> (OC, URL).

46.	<i>Adieu! adieu! thy plaintive anthem fades / Past the near meadows, over the still stream</i> (OTN, URL).	Прощай! Прощай! <u>Твій завмирає гімн</u> / За ближнім лугом; тільки напівтон (ОС, URL).
47.	<i>Fast fading violets cover'd up in leaves</i> (OTN, URL).	Фіалка, вже зів'яла від жару (ОС, URL).
48.	<i>O for a beaker full of the warm South</i> (OTN, URL).	<u>О, келиха б п'яних південних вод</u> (ОС, URL).
49.	<i>Where Beauty cannot keep her lustrous eyes</i> (OTN, URL).	<u>Де і Красі одну лиш мить сіять</u> (ОС, URL).
50.	<i>And haply the Queen-Moon is on her throne</i> (OTN, URL).	<u>Щасливий місяць всівся на свій трон</u> (ОС, URL).
51.	<i>Why not I with thine?</i> (LP, URL).	<u>Чому з тобою з'єднатися не повинні ми?</u>
52.	<i>The fountains mingle with the river</i> (LP, URL).	Джерела <u>сплітаються</u> в річку (ФК, URL).
53.	<i>See the mountains kiss high heaven</i> (LP, URL).	Дивись! <u>Цілують гори небеса</u> (ФК, URL).
54.	<i>And the moonbeams kiss the sea</i> (LP, URL).	І промінь місяця цілує море (ФК, URL).
55.	<i>And the waves clasp one another</i> (LP, URL).	І <u>хвилі обіймають одна одну</u> (ФК, URL).
56.	<i>And the sunlight clasps the earth</i> (LP, URL).	І <u>сонця світло землю обійма</u> (ФК, URL).
57.	<i>Nothing in the world is single</i> (LP, URL).	<u>Ніщо в світі цим не самотнє</u> (ФК, URL).
58.	<i>While the sands o' life shall run</i> (RRR, URL).	<u>Триватиме поки життя</u> (МРЧ, URL).
59.	<i>O my Luve is like a red, red rose</i> (RRR, URL).	<u>Мов троянда червона, кохання моє</u> (МРЧ, URL).
60.	<i>Till a' the seas gang dry</i> (RRR, URL).	<u>Не висохнуть поки моря</u> (МРЧ, URL).
61.	<i>I am silent, but a tear on my cheek will say / Oh woe, like</i>	Я мовчу, але сльоза на щоці скаже / <u>Ой горе, як ніч, що живе у темряві.</u>

	<i>a night living in darkness</i> (RAM, URL).	
62.	<i>Like a swarm of golden bees</i> (C, URL).	<u>Як рій золотих бджіл.</u>
63	<i>The river glideth at his own sweet will</i> (CUWB, URL).	І міста над рікою / Нагадував <u>ранковий краєвид</u> (CHBM, URL).
64	<i>A sight so touching in its majesty: / This City now doth, like a garment, wear</i> (CUWB, URL).	Світанок у <u>коштовні покривала</u> / <u>Все місто оповив</u> (CHBM, URL).
65	<i>In visions of the dark night / I have dreamed of joy departed</i> (D, URL).	Чоло цілуючи в журбі, / <u>Дозволь, відкриюся тобі</u> (CC, URL).
66	<i>Turned back upon the past?</i> (D, URL).	<u>Чи це лиш видіння у моїх очах?</u> (CC, URL).
67	<i>When the whirlwinds are at war with the abyss, / Like souls, in exile sorrow, excite, / That carry me away from you.</i> (C, URL).	Коли вихори воюють із безоднею, <u>як душі, у вигнанні скорботи,</u> / хвилі, які несуть мене від тебе.
68	<i>That has been, and may be again?</i> (SR, URL).	Все, що було й бути може знов (СЖ, URL).
69	<i>... I'm tired - but I won't forget you, / Because I'm yours, not their.</i> (C, URL).	...Я втомився, але я не забуду тебе, / <u>тому що я твій, а не їхній.</u>
70	<i>Behold her, single in the field, / Yon solitary Highland Lass! / Reaping and singing by herself</i> (SR, URL).	На неї глянь, одну у полі, / <u>Самотню дівчину оту,</u> / Що жне, співаючи на волі (СЖ, URL).

71	<i>You were <u>as tender as a willow</u> / That bends in a storm (TS, URL).</i>	Була ти <u>ніжна, як верба</u> / Що в бурю гнеться...
72	<i>No Nightingale did ever chaunt / <u>More welcome notes to weary bands</u> / Of travellers in some shady haunt, / Among Arabian sands (SR, URL).</i>	<u>Чи міг би й солов'їний спів</u> / Милішим будь мандрівнику, / Як тїнь оази врешті зрів / Серед Аравії піску? (СЖ, URL).
73	<i>A <u>voice so thrilling ne'er was heard</u> / In spring-time from the Cuckoo-bird (SR, URL).</i>	<u>Й зозулі голосом лани</u> / Чи б так озвучив шал весни (СЖ, URL).
74	<i>O listen! for the <u>Vale profound</u> / Is overflowing with the sound (SR, URL).</i>	Прислухайсь – простір нив і лук / <u>Вже переповнює цей звук!</u> (СЖ, URL).
75	<i>O Rose thou <u>art sick</u> (SR, URL).</i>	О, троянда, твоє <u>мистецтво хворе</u> (ХТ, URL).
76	<i>Farewell? It ever fondest prayer / For other's weal avail on high, / Mine will not all be lost in air, / <u>But waft thy name beyond the sky</u> (F, URL)</i>	Пробач! Якщо можуть до небес / Злітати молитви про інших, / Моя молитва буде там, / <u>І навіть полетить за них!</u>
77	<i><u>That flies in the night</u> (SR, URL).</i>	<u>Який летить вночі</u> (ХТ, URL).
78	<i>In the howling storm: / <u>Has found out thy bed</u> (SR, URL).</i>	У штормі зловісному / <u>Знайшов твою фортецю</u> (ХТ, URL).

79	<i>And into my garden stole</i> (PT, URL).	<u>Враг у двір крадеться мій</u> (ОД, URL).
80	<i>Till it bore an apple bright</i> (PT, URL).	<u>На гілках засяяв плід</u> (ОД, URL).
81	<i>My foe outstretched beneath</i> <i>the tree</i> (PT, URL).	Бездиханний він лежить (ОД, URL).
82	<i>And it grew both day and</i> <i>night</i> (PT, URL).	<u>На черговий сонця схід</u> (ОД, URL)..
83	<i>Which only the angels hear</i> (C, URL).	<u>Коли ж під ходою, лиш духам</u> <u>чутною</u> (X, URL).
84	<i>Glides glimmering o'er my</i> <i>fleece – like floor</i> (C, URL).	<u>У ночі безмовні в легкій моїй вовні</u> (X, URL).
85	<i>I bind the Sun's throne with</i> <i>a burning zone</i> (C, URL).	<u>Я сонцю даю оправу свою</u> (X, URL).
86	<i>The volcanoes are dim, and</i> <i>the stars reel and swim /</i> <i>When the whirlwinds my</i> <i>banner unfurl</i> (C, URL).	Згасає вулкан, коли ураган / <u>Розгорне мою кирею</u> (X, URL).
87	<i>I bring fresh showers for the</i> <i>thirsting flowers / From the</i> <i>seas and the streams</i> (C, URL).	<u>Я свіжі краплини на гори й долини /</u> <u>Несу з морів, з океану</u> (X, URL).
88	<i>I am the daughter of Earth</i> <i>and Water</i> (C, URL).	<u>Мій батьківський клан — Земля й</u> <u>Океан</u> (X, URL).
89	<i>I silently laugh at my own</i> <i>cenotaph</i> (C, URL).	<u>Я тільки всміхнусь, і знову зведусь</u> (X, URL).
90	<i>With wings folded I rest, on</i> <i>mine aëry nest, / As still as a</i> <i>brooding dove</i> (C, URL).	І сплю я тоді, <u>як голубка в гнізді,</u> / В безмежності золотій (X, URL).
91	<i>Like a swarm of golden bees</i> (C, URL).	<u>Зірок зацікавлених рій</u> (X, URL).

92	<i>Wild nights — Wild nights! / Were I with thee / Wild nights should be / Our luxury!</i> (WN, URL).	О <u>дикі ночі</u> / В шумі вод! / Ті дикі ночі / — <u>Наш клейнод!</u> (ОДК, URL).
93	<i>To the fowl those fiery eyes now burned into my bosom's core</i> (R, URL).	<u>Ворону, що пік очима, мов жаринами двома</u> (В, URL).
94	<i>And his eyes have all the seeming of a demon's that is dreaming</i> (R, URL).	І подібний погляд має тільки <u>демон, що дрімає</u> (В, URL).
95	<i>Perched upon a bust of Pallas</i> (R, URL).	<u>Знявсь і сів на бюст Паллади</u> (В, URL).
96	<i>On the morrow he will leave me, as my / Hopes have flown before</i> (R, URL).	На світанку й ВІН піде, <u>надій нема</u> (В, URL).
97	<i>And the silken, sad, uncertain rustling of each purple curtain</i> (R, URL).	І непевність <u>висне німо, в шовку штор живе незримо</u> (В, URL).
98	<i>Thou saw the fields laid bare an' waste</i> (TM, URL).	Вже <u>поле пусткою лягло</u> (ДМ, URL).
99	<i>An' bleak December's winds ensuin</i> (TM, URL).	А <u>грудень тягне білі шати</u> (ДМ, URL).
100	<i>Rowing in Eden — / Ah — the Sea!</i> (WN, URL).	Цієї ночі / По плавбі (ОДК, URL).

